

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME
KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARI
ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI

7 Kasım 2019 Perşembe

KONU

Silivri Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun değerlendirilmesine ilişkin görüşmeler

7 Kasım 2019 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.13

BAŞKAN: Hüseyin YAYMAN (Hatay)

BAŞKAN – Çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli İnsan Hakları Komisyonumuzun memur arkadaşları, çok değerli Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcımız, hâkim arkadaşlar ve değerli heyet, çok değerli gazeteci arkadaşlar; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum, herkese günaydın diyorum.

Bugün, Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonu olarak Silivri Cezaevi Raporu’muzu değerlendirmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Her toplantıda söylediğimiz bir cümlemizi söyleyerek başlamak istiyorum: Biz insan hakları meselesini partilerüstü bir mesele olarak görüyoruz. İnsan hakları meselesi gündelik siyasetin üstünde olan bir meseledir. Ülkelerin insan hakları konusundaki performansı, onların bir anlamda demokrasiyle ilişkisi, bir anlamda medeni dünyadaki konumu bakımından da çok çok önemli göstergelerden bir tanesidir. Günümüz dünyasında gerçekten bu kriterler önemli ölçüler olarak değerlendirilmektedir. Biz Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonumuz kurulduğu andan itibaren önce Türkiye’nin en tartışmalı cezaevlerinden biri olan Sincan Cezaevine bir ziyarette bulunduk ve bu ziyarette gerçekten çat kapı, milletvekili arkadaşlarımızın, alt komisyon üyesi arkadaşlarımızın “Bu odaya da girelim, şuraya da girelim.” yani seçmece yöntemiyle, herhangi bir endişe, herhangi bir komplekse kapılmadan bütün talepleri olabildiği kadar karşılamaya çalıştık. Daha sonra, yine, Türkiye’nin önemli cezaevlerinden bir tanesi olan Silivri kampüsüne gün boyu bir ziyarette bulunduk ve oralarda incelemeler yaptık ve orada da yine, kesinlikle, bütün arkadaşlarımızın taleplerini imkânlar elverdiği ölçüde yerine getirmeye çalıştık.

Bugün, biz Silivri Cezaevi Raporu’nu değerlendirmek üzere, müzakere etmek üzere toplanmış bulunmaktayız. Ben bu Komisyonun, alt komisyonunun uyumunun ve kendi arasındaki demokratik yaklaşımının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Partilerimiz farklı olabilir ama biz insan hakları ortak paydasına her zaman biriz ve beraberiz. Ve gerçekten, hani bizim kültürümüzün, bizim ananemizin önemli cümlelerinden birisi olan “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” cümlesini sözde değil özde hayata geçirmeye çalışıyoruz. Bu anlamda da Hükümetimizin de devletimizin de gerçekten herhangi bir endişeye kapılmadan, büyük bir öz güven içerisinde davrandığını görüyoruz. Burada gerçekten olabildiği kadar demokratik, objektif ve şeffaf bir biçimde bu süreçleri beraberce yürütmeye çalışıyoruz. Yarın da inşallah önce Diyarbakır Cezaevi kampüsünü ziyaret edeceğiz, cumartesi günü de inşallah Elâzığ’a geçeceğiz. Önümüzdeki hafta Düzce, bir sonraki hafta da muhtemelen ya Kırıkkale ya da Tekirdağ ziyaretlerini planlamaktayız.

Ben gerçekten katılımlarınız için, katkılarınız için teşekkür ediyorum. Yeter sayısı vardır Komisyonumuzun, toplantımızı başlatıyorum. Tekrar, teşekkürlerinizden dolayı teşekkür ediyorum, toplantımızı başlatıyorum.

Önce şerhleri okuyalım.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) - Önce Bakırköy’de zaten genel anlamıyla tartışmıştık, ek beyanlarımı sunmuştum aslında ben, 6 Eylül 2019 tarihinde yapılan inceleme sonrası Komisyonumuzun genel tespitlerine iştirak ettiğimi söylemiştim. Tespit edilen sorunların ve hak ihlallerinin giderilmesi için Komisyon raporuna ek olarak “Aşağıda belirttiğim sorumluluk çözüm önerilerinin rapora eklenmesini şerh ediyorum.” diye belirttim.

1) Özellikle sağlık sorunlarının cözümü için Sağlık Bakanlığıyla yeniden protokol imzalanmalı. Düzenli bulunan hekim sayıları artırılmalı.

BAŞKAN – Pardon Vekilim, 1’inci maddeyi bir daha okuyalım mı?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Efendim bu devam ediyor zaten, 1’inci madde devam ediyor.

Sağlık sorunlarının cözümü için Sağlık Bakanlığıyla yeniden protokol imzalanmalı yani bu protokol yeterli değil anladığımız kadarıyla, o yüzden somut olarak bu yapılmalı. Düzenli bulunan hekim sayıları mutlaka artırılmalı, diş hekimi istihdamı sağlanmalı, sevkler ve sağlığa dair şikâyetlerde daha hızlı sonuçlar alacak cözümler üretilmeli.

2) Kanun, tüzük, yönetmelik ve protokollerle belirlenmiş olan sosyal faaliyet ve ortak alandan faydalanma hakları, memur yetersizliği veya başkaca sebepler öne sürülerek engellenmesine derhâl son verilerek, hükümlü ve tutukluların yasal hakları teslim edilmeli.

3) Koğuşlarda yapılan aramada özenli davranılmalı, keyfi uygulama yapılmamalı, kamera görüntüsüyle desteklenmeli. Koğuş aramaları toplu bir şekilde yapılırken mutlaka ama mutlaka bir kamera görüntüsüyle desteklenmeli. Özel eşyalara el konulmasının önüne geçilmelidir.

4) Daha çok personel eksikliğinden kaynaklanan, özellikle ziyaretçilerin girişinde yaşanan uzun bekleyişler, vesaire cözülmeli. Görüş sürelerine riayet edilmeli, ziyaret saati hesabında görüşün başlaması ve sonlandırılması dışında geliş-gidiş süreleri dâhil edilmemelidir.

5) Ceza infaz kurumlarında çalışan personelin sayısı artırılmalı ve güvenlik sınıfı sayılarak 3600 ek gösterge verilmelidir. Ayrıca sözleşmeli ve kadrolu personel arasındaki ayırım kaldırılmalıdır.

6) Kurum kreşinde dışarıdan istihdam edilen sadece 1 personelle temizlik ve günlük bütün ihtiyaç karşılanmaktadır. 50 çocuk için bu sayı yetersiz kalmaktadır. İvedi olarak kreş temizliği ve çocukların bakımı ve ihtiyaçlarını karşılayacak personel istihdam edilmelidir.

7) Yasaklı olmayan yayınların mahkûmlara ulaşmasındaki keyfi engellemeler kaldırılmalıdır. Bir yayın hakkında yasak yoksa hiç bunu idarenin keyfiyetine bırakmamamız gerekiyor, ivedi olarak teslim edilmeli eğer bir yasak yoksa.

8) En çok şikâyet edilen kelepçeli muayeneye son verilmeli, bu hususta ayrıntılı bir düzenleme yapılmalıdır. Yani çok ayrıntılı, tek tek, kalem kalem belirtilecek ki ne doktoru ne infaz koruma memuru ayrıntılanan bu usule riayet etsin ki en çok şikâyet edilen, özellikle bundan dolayı da hastaneye çıkmayan mahkûmların, en azından “Düzen bu, kural bu, hepimiz riayet ediyoruz.” şeklinde, bir keyfiyetinin de önüne geçilmesi gerekir.

9) Son olarak da okula giden çocuklar için hafta sonu görüş günü mutlaka konulmalıdır.

Ortaklaştığımız taleplerden biri bu.

9 maddede ben şerhimi sunuyorum sayın heyetimize, eklenirse sevinirim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sizi üst komisyonda dinleyelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Muhalefeti konuşuyorsunuz ya gelmemişti, o biliyor, ben biliyorum.

BAŞKAN – Hayır, usul bakımından...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben bunun için toplantıya geldim, yoksa niçin geleyim?

BAŞKAN – Hayır ama bugün Silivri’yle ilgili yani usule uyalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şerh için mi?

BAŞKAN – Şerh için dedim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – O zaman Ebrü Hanım sadece teknik olarak üst komisyonda açıklayacak.

BAŞKAN – Hayır, siz üst komisyonda gelin konuşun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, kayıtlara girsin diye, ben şunu karıştırdım, hafızam beni yanıltmıyorsa: Geçen toplantıda Bakırköy’ü konuştuk diye hatırlıyorum. Ben de açıkladım zaten orada şerh gerekçelerimi ama alt komisyon üyesi olmadığım için üst komisyonda verebileceğimiz söylendi. O zaman “Biz üst komisyonda muhalefetimizi açıklayalım.” diyorsunuz, uygundur bizim açımızdan.

BAŞKAN – Evet, usul bakımından ona uymuş olalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz Silivri’yi konuşacağız.

BAŞKAN – Şimdi Silivri’yi konuşacağız.

Taner Bey, buyurun söz sizde.

(Komisyona katılan bürokratlar tanıtıldı)

YASAMA UZMANI TANER GEÇMEZ – Ceza infaz kurumlarında yapılan incelemelerde ulaşılan sonuç ve tespitler ile hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler yukarıda bahsedilen bilgilendirme toplantısının ardından alt komisyon 1 ve 4 numaralı L tipi kapalı ceza infaz kurumları ile kapalı ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmuştur. Yapılan incelemelerde rastgele seçilen koğuşlarda ceza infaz kurumundan yetkili ve görevliler olmaksınız şikâyet ve talepler dinlenmiştir.

A.1 Numaralı L Tipi Ceza İnfaz Kurumu

İnceleme öncesinde gerçekleştirilen bilgilendirme toplantısı kurum yetkilileri tarafından da işaret edilen kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılması sorununun incelemeler esnasında hem alt komisyon tarafından bizzat müşahade edilmiş hem de hükümlü ve tutuklular tarafından yoğun bir şekilde şikâyet konusu edilmiştir. Kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılmasının başta fiziki koşulların yetersizliği olmak üzere beraberinde birçok soruna neden olduğu açık bir biçimde görülmüştür. Kurumda barındırılan hükümlü ve tutuklular tarafından kendilerine verilen yemeklerin yeterli ve besleyici olmadığı, günlük kişi başı verilen bir ekmeğin yeterli olmadığı, dolayısıyla yemeklerin günlük ihtiyacı karşılayacak şekilde iyileştirilmesinin ve kişi başına düşen ekmek sayısında da artış yapılmasının uygun olacağı, incelenen ceza infaz kurumlarında başta dış muayenesi ve tedavileri olmak üzere sağlık konusunda ciddi sorun yaşandığı, kurum revirine ve kampüs içinde bulunan devlet hastanesine gidişte dış hastanelere sevke göre nispeten daha az sıkıntı yaşanmakla birlikte sorunlar yaşandığı, özellikle dış hastanelere sevk gerektiği durumlarda sevke nezaret edecek personel (jandarma personeli) sayısındaki belirgin azalmanın da etkisiyle ciddi sorunlar yaşandığı, hükümlü ve tutukluların belki de en çok ihtiyaç duyduğu psikolojik desteğin sağlanması konusunda yine personel yetersizliği nedeniyle hükümlü ve tutukluların psikososyal yardım konusunda yeterince desteklenmediği; tuz, yoğurt, deterjan ve benzeri temel ihtiyaç maddeleri başta olmak üzere birçok ürünün uzun süre kantinden tedarik edilemediği, özellikle son günlerde ürün fiyatlarında ciddi artışların meydana geldiği ve bazı ürün fiyatlarının piyasa rayicinden çok yüksek fiyata satıldığı, görüş günlerinde kurum personeli tarafından görüşe gelen ziyaretçilere zorluklar çıkarıldığı, görüş süresinin tam kullanılmadığı, zira görüş için belirlenen sürenin çoğunun görüş alanına gidış ve gelişte geçtiği, açık görüşün hükümlü ve tutuklular açısından büyük önem arz etmesine rağmen ziyaretçilerle fiziksel temas kurulmasına izin verilmediği ve bu imkândan dahi mahrum bırakılmanın manevi çöküntüye neden olduğu, nakil taleplerinin genel olarak karşılanmadığı, nakil talepleri kabul edildiğinde de nakil masrafı olarak yüksek meblağlarının talep edildiği ve bu nedenle nakillerin fiilen imkânsız hâle geldiği

ve bu konuda bir çözüm yolunun bulunmasının elzem olduğu, spor faaliyetlerine yeterli düzeyde katılım sağlanmadığı, bu olanağın çok sınırlı bir düzeyde kullanıldığı ve faaliyetlerin hem süresinin hem de sayısının artırılmasının uygun olacağı, iş yurtları ve atölyelerin yetersiz olduğu, taleplerin karşılanmadığı ve taleplerin karşılanması amacıyla bu konuda gereken adımların atılmasının önemli olduğu, kurumda bir tane sigara içilmeyen koğuş olduğu, sigara dumanına maruz kalmasında sakınca görülen ve kimi hastalıklardan muzdarip hükümlü ve tutukluların bu koğuşa verildikleri, bu koğuştaki kalan diğer hükümlü ve tutukluların bunlarla yaşamak zorunda bırakıldıkları, bu uygulamayla âdeti kendilerine hasta bakıcı görevi yüklendiği, dolayısıyla bu koğuştaki kalanların sigara içmedikleri için âdeti cezalandırıldıkları ve bu durumun da kabul edilemez olduğu, özellikle belli kurum personeli tarafından hükümlü ve tutuklulara karşı keyfi tutum ve davranışlarda ve özellikle kötü muamelede bulunduğu, hükümlü ve tutukluların kuruma ilk girişlerinde gayriinsani muameleye tabi tutuldukları, hükümlü ve tutuklulara verilen günlük sıcak su miktarının kişi başına 50, soğuk su miktarının ise 200 litre olduğu, bu miktarın günlük ihtiyacın karşılanması bakımından yeterli olduğu ve kullanıma elverişlilik konusunda herhangi bir sorun olmadığı, kütüphaneden kitap tedariki konusunda herhangi bir sorun yaşanmadığı ve kütüphanede bulunan kitap çeşitliliğinin de yeterli düzeyde olduğu şeklinde şikâyetlerde ve beyanatlarda bulunulmuştur.

B.4 Numaralı L Tipi Ceza İnfaz Kurumu

İncelemede bulunan 1 Numaralı Ceza İnfaz Kurumunda görüşülen hükümlü ve tutuklular tarafından kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılması, fiziki imkân ve koşulların yetersizliği, yemeklerin yeterli ve besleyici olmaması, sağlık sorunları, temel ihtiyaç maddelerinin kantinden tedariki konusunda yaşanan sıkıntılar, görüş sürelerinin tam kullanılmaması, spor faaliyetlerinden yararlanılmama konularında ileri sürülen şikâyetler 4 Numaralı L Tipi Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular tarafından da genel olarak dile getirilmiştir.

Hükümlü ve tutuklular, yukarıda zikredilen konuların dışında açığa ayrılma koşullarını sağlayan hükümlülerin açık ceza infaz kurumuna geçemedikleri, cezanın kapalı ceza infaz kurumunda infaz edilmeye devam olunduğu, dolayısıyla kanunen tanınmış bir hakkın kullanılmadığı, kütüphaneden istenen kitaplarda herhangi bir sorun yaşanmamasına rağmen dışarıdan kitap tedarikine engel olduğu, dışarıdan aileler tarafından getirilen kitapların içeriye alınmadığı, hükümlü ve tutukluların kendi paralarıyla kitapları almak istemesi durumunda piyasa fiyatının çok üzerinde bedel talep edilmesi nedeniyle kitapların alınamaması, özellikle kurum kütüphanesinde dinî kitaplar konusunda ciddi eksiklikler olduğu, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarının dahi bulunmadığı, en azından bu yayınların tedarik edilerek hükümlü ve tutukluların kullanımına sunulmasının büyük bir eksikliği gidereceği, açık görüşlerde kimi kurum personeli tarafından ailelerinin yanında hükümlü ve tutuklulara karşı insan onuruna aykırı biçimde küçük düşürücü davranışlarda bulunduğu ve bu uygulamalara karşı kurum idaresi tarafından herhangi bir tedbir alınmadığı, hükümlü ve tutuklulara verilen günlük sıcak su miktarının kişi başına 50, soğuk su miktarının ise 200 litre olduğu, bu miktarın günlük ihtiyacın karşılanması bakımından yeterli olduğu ancak suyun kirli olması nedeniyle kullanıma elverişli olmadığı, başta cilt hastalıkları olmak üzere birçok hastalığa neden olduğu ve kışın sıcak su temininde de sorunlar yaşandığı yönünde şikâyetlerde bulunmuşlardır.

C.Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kapasite üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırılması, yemeklerin yeterli ve besleyici olmaması, sağlık sorunları, görüş sürelerinin tam kullanılmaması, spor faaliyetlerinden yararlanılmama konularında ileri sürülen şikâyetlerin Kapalı Ceza İnfaz Kurumu bakımından da geçerli olduğu yapılan incelemelerde görülmüştür.

Diğer taraftan, Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan hükümlü ve tutuklular görüşlerde mevzuatta tanınan sürenin tam kullanılmadığı, görüş süresinin genel olarak asgari sınırdan belirlenmesinin neredeyse yazılı bir kural hâline dönüştüğü, çocuğu okul çağında olan hükümlü ve tutukluların görüş günlerinin hafta içi olması durumunda çocukların devamsızlık yapmadan görüşe gelmelerinin mümkün olmadığı, bu durumda olan hükümlü ve tutuklular bakımından görüş günlerinin hafta sonuna alınmasının elzem olduğu, sohbet hakkı ve dilekçe hakkının kullanılmadığı, özellikle infaz hâkimliğine yapılan başvuruların ilgili mercilere gönderilmediği ve bu suretle yasal başvuru haklarının kullanılmadığı, hastane sevklerinde çift kelepçe (zincir) uygulamasının yapıldığı hatta bu uygulamanın kampüs içerisinde yer alan hastaneye götürülürken dahi uygulandığı, kampüs içinde bu uygulamanın yapılmasının izah edilebilir bir tarafının olmadığı, bu uygulamaya tepki olarak sevk reddedilmesi nedeniyle ciddi sağlık sorunlarının yaşandığı ve bu sorunun ivedilikle çözüme kavuşturulması gerektiği, hakkında toplatma veya yasaklama kararı verilmemiş süreli veya süresiz yayınların talep edilmesine rağmen hükümlü ve tutuklulara verilmemesinin düşünce ve ifade hürriyeti bakımından ağır bir ihlal olduğu yönünde şikâyet ve taleplerde bulunulmuştur.

6. Değerlendirmeler

Silivri Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde yapılan incelemelerde gerek alt komisyona verilen bilgiler gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmeler birlikte değerlendirilmiş ve aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır.

Kampüste yer alan ceza infaz kurumlarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırıldığı görülmekle birlikte bu durumun beraberinde getirdiği sorunların aşılması amacıyla yapılan yeni yatırımlar doğrultusunda yeni yaşam alanı inşaatlarının özellikle fiziki imkân ve koşulların düzeltilmesinde önemli bir ihtiyacı karşılayacağı düşünülmektedir.

Kurum revirine ve devlet hastanesine sevklerde gereken tedbirlerin alınması gerekmekte, dış hastane sevklerinin zamanında yapılamamasının en önemli nedenlerinden birinin personel eksikliği olması nedeniyle bu alanda ihtiyaç duyulan yeteri kadar personelin istihdam edilerek sorunun çözülmesi gerekmektedir.

İnceleme yapılan kurumlarda hükümlülerin tekrar topluma kazandırılmaları, meslek edinmeleri ve kişisel gelişimlerinin sağlanması amacıyla açılan kurs, faaliyet ve benzeri etkinliklerin, hükümlü ve tutuklular bakımından olumlu sonuçlar verdiği hem kendileri tarafından dile getirilmiş hem de alt komisyon tarafından gözlemlenmiştir. Ceza infaz kurumlarındaki kurs ve benzeri faaliyetler ile iş yurtlarında çalışma imkânının hem infaz sürecinin iyi geçirilmesine hem de ilgililerin topluma kazandırılmalarına büyük bir katkı sağladığı açıktır. Dolayısıyla bu imkânların olabildiğince yaygınlaştırılması için gereken adımların atılması tavsiye olunmaktadır.

Gerek daha önce farklı dönemlerde yapılan incelemeler neticesinde izleme kurulları tarafından tanzim edilen raporlarda belirtildiği üzere gerek hükümlü ve tutuklularla yapılan görüşmelerde görevli personelle ilgili olarak, bazı istisnai durumlar haricinde şikâyetle bulunulmaması memnuniyet vericidir. Münferit kimi olaylar ve personel hakkında yapılan şikâyetlerle ilgili olaraksa gereğinin hızlı bir biçimde yerine getirilmesi yönünde kurum yetkililerine tavsiyelerde bulunulmuştur.

Birçok temel ihtiyaç maddesinin tedarik edilemediğine dair şikâyetler hakkında kurum yetkilileri tarafından sorunun şimdiye kadar uygulanan sistemin değiştirilmesi nedeniyle dönemsel olduğu ve yeni bilgisayar sistemine tam olarak geçildiğinde herhangi bir sorun yaşanmayacağı bilgisi verilmiştir. Bununla birlikte, kantinden alınan ürünlerin fiyatlarının piyasa rayicinden yüksek olup olmadığına dair şikâyetlere ilişkin araştırma yapılması ve piyasa rayicinin üzerinde satılan ürünler var ise bunların fiyatlarının makul düzeylere indirilmesi hususuna dikkat çekilmektedir.

Hobi ve meslek edindirme kurslarında mümkün olduğunca ilgililerin talep ve eğilimlerinin göz önünde bulundurulması ve kişisel durumları engel olmamak kaydıyla buna göre yönlendirme yapılması önemli olduğundan, dolayısıyla bu konuda gereken adımların atılması konusunda kurum yetkililerine tavsiyede bulunulmuştur.

Kitap okumanın infaz kurumundaki sürenin iyi hâlli geçirilmesine sağladığı katkının önemi göz önünde bulundurulduğunda kitap okuma alışkanlığının artırılması için kitap sayısının artırılması uygun olacaktır. Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 8'inci maddesinin (1)'inci bendinde "Tutum ve davranışları ile diğer hükümlü ve tutuklulara iyi örnek olmak" ödülü gerektiren tutum ve davranış olarak belirlenmiştir. Bu hüküm kapsamında en çok kitap okuyan hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi yoluna gidilebilmesi mümkün olmakla birlikte, hükümlü ve tutukluları kitap okumaya daha çok teşvik etmek için ödül yönetmeliğine kitap okumaya ilişkin açık bir hüküm konulmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan, özellikle hükümlü ve tutuklular tarafından tedarik edilmek istenen ve mevzuata aykırılık teşkil etmeyen yayınlar hakkında da sorun giderici bir çözüm yolunun benimsenmesi uygun olacaktır.

Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'te görüş sürelerinin ne kadar olacağı düzenlendikten sonra görüş süresinin görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletileceği hükmüne ver verilmiştir. Bu hüküm uyarınca kurum yetkililerinin belirlenen bu sürelerin tam olarak kullanılması konusunda gereken her türlü tedbiri almaları gerekmektedir. Dolayısıyla yapılan görüşmelerde yoğun bir şikâyet konusu olan görüş için belirlenen sürenin çoğunun görüş alanına gidiş ve gelişte geçtiği iddialarının araştırılması ve sonuç olarak görüş süresinin fiilen kullanılması yönünde gereken tedbirlerin alınması gerektiğine işaret edilmiştir.

Ceza infaz kurumlarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırılmasının beraberinde kimi sorunları getirdiği açık bir biçimde görülmektedir. Bu sorunun bir sonucu da kurumlarda görev yapan personel sayısının ihtiyacı karşılamamasıdır. Personelin yoğun ve ağır iş yükü altında çalıştığı bilinen bir gerçek olmakla birlikte bizzat yerinde yapılan incelemelerde de görülmektedir. Bu sorunun çözülmesi için personel sayısının yeterli seviyeye çıkarılması için gereken adımların atılmasının elzem olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, yoğun ve ağır iş yükü altında çalışan infaz koruma memurlarının özlük hakları başta olmak üzere çalışma koşullarında iyileştirme yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda infaz koruma memurlarının 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca tabi oldukları hizmet sınıfının değiştirilmesi bir başka yöntem olarak benimsenebilir. Ayrıca sözleşmeli olarak çalışan infaz koruma memurları ile kadrolu olanların özlük hakları başta olmak üzere birçok konuda farklı hükümlere tabi tutulmaları, eşit işe eşit ücret ilkesi ve fırsat eşitliği ilkelerine aykırılık teşkil etmektedir. Çalışma barışını bozan bu uygulamalara yönelik çalışmalar yapılmasının bu alanda yaşanan sorunlarının büyük oranda çözülmesine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

7. Sonuç

Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonu tarafından 5 Eylül 2019 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları kampüsünde gerçekleştirilen inceleme ziyareti sonucunda elde edilen tüm bilgi ve belge ile yapılan görüşmeler neticesinde tanzim edilen raporumuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına saygıyla arz olunur.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Şimdi, müzakereye açıyoruz.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; raporlar üç aşığı beş yukarı sorunları yerinde tespit ettiğimiz şeyler, muhalefetiyle iktidarıyla yaptığımız ziyaretlerde notlarımızı alıyoruz, oradaki şikâyetleri falan dinliyoruz, akabinde de bunların iyileştirilmesi noktasında Bakanlığımız, Genel Müdürlüğümüz tarafından da sorunlara çözüm getirilmesini talep ediyoruz. Bu

rapora ek olarak -az önce Vekilime ifade etmiştim- keşke ben de notumu düşmüş olsaydım öncesinde arkadaşlara biraz utangaçlıkla. Bir koğuşumuzda evli olan insanlarımız, bunlar resmi nikâhlı insanlar ve onların devletimizin vermiş olduğu bir hak olarak ailelerin bir araya gelmesi, buluşturulması, görüştürülmesine dair onlar açısından çok önemli bir notu da burada düşmemiz gerekiyor. Biz genelde cezaevinde... Meramımı anlatabildim mi Sayın Müdürüm?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL – Evet, mahrem görüş.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Evet yani o noktada bayağı ciddi bir eksiklik varmış, cezaevleri pek takmıyormuş bu konuları ama bunlar hayatımızın devamı noktasında önemli, kesinlikle es geçilmemesi gereken konular. Benim genel olarak gördüğüm cezaevlerimizde –Allah’a hamdederek söylüyorum- AK PARTİ öncesindeki cezaevleriyle sonrasındaki cezaevleri arasında çok ciddi bir fark var, hatta Türkiye’yle Avrupa cezaevleri arasında bile bariz farkların olduğunu müşahade ediyoruz, görüyoruz. Özellikle 1980’li, 1990’lı yıllardaki cezaevlerinin durumu malum, kitaplara, filmlere konu olmuş ama bizim 2002’de iktidara gelişimizden sonra belki de en başta cezaevlerinin ıslah edilmesi, düzeltilmesi noktasında çok ciddi adımlarımız olmuş. İşkenceye sıfır tolerans demişiz, akabinde de çok ciddi değişimler, iyileştirmelerde bulunmuşuz ve bunlar hâlâ devam eden süreçler olarak geliyor. Gördüğüm, böyle birkaç ana başlıkta kantine dair eksikler, arkadaşlar rapora dercetmişler, fiyatların yüksekliği ve kantinden arzu ettikleri şeyleri alamama. Bu, kesinlikle çok kolay ve mümkün, çözülebilir bir konu. Bir diğeri, işte, ailelerin bir araya getirilmesi. Bu, o aileler için hayati bir konu, zorunlu bir konu. Spor ve aktiviteler noktasında da cezaevlerinin iyileştirilmesi, daha doğrusu cezaevindeki insanların ıslahı noktasındaki belki en ciddi, en güzel araçların başında spor ve aktiviteler geliyor. Bunları değerlendirdiğimizde inşallah sorunları çok ciddi manada gidermiş olacağız.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Hazırlanan muhalefet şerhini okudum. Arkadaşların emeğine sağlık öncelikle, notları, şikâyetleri derli toplu yazmışlar. Hani mahpuslar bize neler ilettiler, nelerden şikâyet etti, en azından genel hatlarıyla mevcut. Geçen Bakırköy için de söylemiştim, Silivri için de tekrar etmekte fayda görüyorum, gerçekten Komisyon Başkanımız başta olmak üzere sağlıklı bir inceleme yapabildik diyebilirim. En azından istediğimiz yere girebildik, rahat konuşabildik, onlar kendilerini rahat ifade edebildiler, hiçbir yetkilinin olmaması önemliydi ve değerliydi, ayrıca bizimle özel de konuşmak isteyenler oluyordu doğal olarak “Şöyle bir sorunum var, böyle bir sorunum var.” diye, ayrıca da özel olarak notlar tuttuk. Muhalefet şerhimizi hazırlıyoruz ama bütün bu anlattıklarına ek olarak orada tespitlerimiz ve gözlemlerimizin ileriki dönemlerde cezaevinde, Silivri’de yaşanan sıkıntıların aşılması amaçlı ziyaretimiz, yoksa biz her şey çok iyiydi, çok güzeldi, dört dürtüktü diyebilecek durumda olsaydık keşke demin Vekilimin anlattığı gibi, o sıkıntıları da görmek ve bu konuda çözüm önerileri sunmak zorundayız.

Silivri Cezaevi yine şikâyetlerin bize en çok en azından geldiği cezaevlerinden bir tanesi. Silivri Cezaevindeki gözlemleri, ayrıntıları muhalefet şerhimizde yazacağız. Biz belli başlı sıkıntıları da şu şekilde ifade edebilirim: Her şeyden önce bu revir meselesi hemen hemen bütün koğuşlarda ciddi bir problemdi gerçekten yani bazıları altı ay beklediğini söyledi, bazıları dış ağrısını aylardır çektiğini söyledi. Bazıları “Gitmek istiyoruz, akut bir şey var, ağrı var fakat bize bilmediğimiz ilaçlar veriliyor.” dedi. Yani bu konuda çok sayıda şikâyet aldık. Mesela dış doktoru meselesi 1 No.lu L Tipi İnfaz Kurumunda biri şöyle bir şey söyledi: “Dış doktoru yok, üç aydır da gelmiyor. Özel muayenehaneye – ben notunu almışım- yönlendiriliyoruz ve bunun da ücretleri yüksek, biz ödeyemiyoruz.” Bunu çok net

bir şekilde oradaki mahpus söyledi. Başka biri “Bir hekim ve bir diş hekim var. 2.400 mahkûm var.” dedi, bu şartlar altında zaten tedavinin yapılmasının imkânsız olduğunu ifade etti. Bir kısmı ödülleri verilmediğinden şikâyet etti. Mesela yemeklerle ilgili şöyle bir not almışım: “20 kişilik karavanayla 42 kişinin doyması bekleniyor, doymuyoruz. Yemekler yetersiz kalıyor.” dediler.

Ziyaretçilerle ilgili sıkıntılar da... Mesela ben orada da anlatmıştım, hatta yetkililere de anlattım, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı vardı, bunu çezeceklerini söylediler. Ben öneriyorum da çok özel olarak Başkan da biliyor. Mesela açık görüşlerde yakınlarıyla temas etmelerinin önlendiğı... Yani temastan kastı şu: Çocuğı geliyor yanına oturmak istiyor; annesi, babası, eşi her neyse. Yani ne bileyim, kızının elini tutmak istiyor ya da sarılmak istiyor. Yan yana oturmak yasaklanmış, aslında bu çok sert uygulanıyor -ben biliyorum- birçok yerde. Orada bize “Bunu aşabiliriz.” dediler, bu çok basit gibi görünüyor ama manevi açıdan çok değerli bir şey. Hani ayda bir saat görüşüyor ve o bir saat içinde çocuğuna temas edememesi ya da annesinin, babasının yanında oturamaması, “Masanın karşısına geç otur, resmî bir görüşme yap.” şeklinde bir dayatma gerçekten kabul edilemez ve bu genel bir kural Silivri’de, yan yana oturtulmuyor. Bunu biliyorum maalesef.

Yine, kantinde eksik malzemeler vardı, hatta gittik biz kantine tekrar, doğru, eksik malzemeler vardı, bunların tamamlanması da çok önemli. Örneğın A 10 koğuşuna gittik beraber Komisyon üyeleriyle birlikte, en ciddi şikâyetlerin geldiğı alanlardan bir tanesiydi, 47 kişi kalıyordu koğuşta. İlk gittiğimiz koğuşta yanılmıyorsam. Kapasitenin çok üstündeydi, hatta 1 kişinin yerde yattığını bize söylediler ve mesela orada “Çıplak bir şekilde biz coplarla dövüldük, şiddete uğradık.” dediler, bu, adli tutukluların olduğı bir bölümdü hatta. Hoş geldin dayağının çok ciddi uygulandığı, işte, diş, kulak sıkıntıları olduğı... Hatta ilginç bir şey söyledi, yine, rutin şeyleri tekrar etmiyorum: Ücret ödemeyenlere sandalye verilmediğini söylediler. Sordum birkaç kişiye, normalde cezaevlerinde herkese bir sandalye verilir, plastik sandalye, bazılarının parası yokmuş demek ki. “Para veremediğimizde bize sandalye verilmiyor.” Hani düşünün, yaşam alanıyla bir bütün olarak oda ve orada paran olmadığı için ayakta durmak zorundasın gün boyu, dönüşümlü de oturma şansı yok. Böyle şeyler vardı. Özellikle A 10 koğuşunda infaz koruma memurlarının çok ciddi bir şekilde hakaret ve küfürlerle mahpuslara yöneldiğini anlattılar.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL – Özur dilerim, hangi cezaevinin koğuşu?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – 1 No.lu, L1, A 10 koğuşu yani bunu özellikle söylediler.

Şu genel bir sorun Müdür Bey, bunu bütünü için söylüyorum: Bu görüş saatleri bir saat, açık görüş ve kapalı görüş. Hemen hemen yüzde 80’i şunu söyledi, hatta daha fazlası: “Getirilip götürülmemiz uzun sürüyor ve biz o bir saatlik görüşme yerine bazen kırk dakika, kırk beş dakika, bazen daha az görüşmek zorunda kalıyoruz.” O bir aylık bekleyiş sonucunda o görüş sürecinin kısaltılması çok ciddi bir problem mahpuslar açısından. Bunu oradaki müdürlerle, gelen yetkililerle de konuştuk, bize şöyle bir şey söylediler: “Personel yetersiz, çok yoğun görüşmeler oluyor ve biz getirip götürürken o zaman kaybolabiliyor.” Bunu da ifade ettiler, hatırlarsınız. Yani bu konuda personelin artırılması, o görüş saatlerinin düzenlenmesi ve o bir saatlik görüş hakkının gasbedilmemesi, en azından yenilmemesi açısından tedbirlerin alınması çok çok önemli çünkü mahpuslar için görüş hakkı yaşamlarını devam ettirme, manevi olarak ayakta durmak açısından çok çok önemli bir mesele, bu hepsi için böyle.

A 11 koğuşunda, L tipinde, yine, bir mahpus sekiz yıldır bir kez çocuğunu gördüğünü söyledi, ikametgâhtan uzak cezaevinde olduğı için bunu söyledi, ekonomik kısıtlılıklar sebebiyle gidemediğini söyledi. Mesela Siirt’e nakil istemiş, “6 bin lira para talep edilmiş ve bunu karşılayacak durumda değilim, bu nedenle çocuğumu görmüyorum.” dedi. Mesela Mehmet Akbulut isminde bir mahpusun yaşamını yitirdiğini söylediler. Burada sadece şunu not olarak söyleyeyim, çok ayrıntılı notlar var,

muhalefet şerhinde yazacağız: Bu uzak cezaevlerine nakil ve sevk konusunu bir kez daha ifade etmek istiyorum. Özellikle ailesinden, sevdiklerinden, yakınlarından binlerce kilometre uzakta mahpusların bulunması gerçekten asgari insan hakkı açısından kabul edilemez bir durum. Yani bu yoksullukla bağlantılı, bu görüşmemekle bağlantılı, bu eziyet aynı zamanda ve nakil taleplerinin karşılanmaması çok ciddi bir problem. Bu konuda Bakanlık ve Genel Müdürlük nezdinde çalışmalar yapmanız çok hayati bir mesele. Yani bu konuda notların hepsini söylemeyeyim.

5 No.lu İnfaz Kurumunda çalışmak isteyenlerin çalıştırılmadığına dair notlar almışız. “Kantin fiyatları hemen hemen her yerde fahiş.” diye söylendi, o konuda karşılaştırma yapmak lazım. Burada uzman arkadaşlar “Dışarıdaki fiyat ne, kantinde ne?” diye aslında... Yani biz muhalefet şerhinde de yazabiliriz ama objektif olması açısından ana raporda yer almasını öneriyorum. Ne bileyim, mesela ben bir Nescafe aldım elime, kendim baktım fiyatına, “14,50” yazıyordu, onun dışarıdaki fiyatını öğrenmek zor olmasa gerek. 2 katı mı, aynı fiyat mı, gerçekten fahiş mi, değil mi, bunu tespit edebiliriz ama ilk gözlemlerimizde mesela o küçük Nescafe’nin bu kadar fiyat da olmayacağı yönünde yani cezaevinde daha pahalı olduğunu söyleyebiliriz ama objektif tespitler de yapabiliriz.

4 No.lu İnfaz Kurumunda suların şikâyet vardı, suların bulanık aktığı, yaralara sebep olduğu şeklinde bir şikâyet vardı. Hatta ben tek mi gittim, bilmiyorum, bir arkadaş da geldi, suları açtık, gerçekten ilk anda bulanık bir su aktığını kendimiz de tespit ettik, sonra düzeliyordu su yani böyle bir şey hâli vardı. Muhtemelen borularda ya da başka tesisatlarda bir sıkıntı var.

Yine, B 8 koğuşunda IŞİD’liler vardı, 16 kişiydi, onlar da aynı şikâyetlerde bulundular, hastane sevkleri vesaire. Onların da özgün olarak İslami kitapların verilmediği yönünde bir şikâyetleri vardı, diğer şikâyetlerin hepsi ortaktı.

A 5 koğuşu var, orada da mesela “36 kişinin kullanımı için 2 tuvalet ve 2 banyo var.” dendi. “Biz çok ciddi bir şekilde zorlanıyoruz, sıraya giriyoruz. Su yetiştiriyor, sıcak su bitiyor, biz banyomuzu yapamıyoruz, tuvalette sıkıntı çekiyoruz.” Halk TV, Fox TV ve diğer kanalların çekmediği şeklinde şikâyetler vardı.

9’uncu bölümde 15 Temmuz sebebiyle yargılanan 3 kurmay albayın odasına tesadüfen girdik. Orada gördüğümüz bir durum vardı ama başka koğuşlarda da gördük, mesela Selçuk Kozağaçlı’nın, Eren Erdem’in koğuşunda, 9 no.lu bölümde. Havalandırmanın üstünde tel örgüler var yani 2 tane tel örgü vardı ve o tel örgü gökyüzünü görme hakkını bile ortadan kaldıran bir durum gerçekten. Bu konuda doğal olarak mahpuslar bunun şikâyetini söylediler ve bununla ilgili cezaevi yönetimlerinin tekrar bir değerlendirme yapması lazım. Ömür boyu hapisteye kalacak birinin gökyüzünü bile görmekten mahrum edilmesi temel standartlar açısından kabul edilemez.

B 12 koğuşunda mesela “Yeni Asya gazetesi alınmıyor. TRT 2, Fox TV, Halk TV izlenmiyor.” dediler. Bu konuda genel bir iyileştirme ya da tespit yapılabilir Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından. Genel olarak hangi kanallar çekiyor? Mesela TRT 2 niye çekmiyor? Çünkü belgesel yani insanlar hep haber dinlemek zorunda değil, hep film, sinema da izlemek zorunda değil. Belgesel izlemek istiyor ama belgesel izleyemiyor ya da istediği haber kanalını izleyemiyor. Yine, hepsi Yeni Yaşam gazetesinin verilmediğini söyledi. Yine, çok dikkat çeken bir şey var. Avukat Selçuk Kozağaçlı ve daha birçok tutuklu söyledi, bu ayrıca genel bir tespit: Hastaneye giderken Silivri Cezaevinde kelepçe uygulaması ikili uygulanıyormuş. Bir, kendisine takılıyor, nasıl anlamadım ama tarif ettiler.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Eren üçlüden bahsetti, Selçuk da ikiliden bahsetti.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani jandarmaya bağlıyor, ayrıca kendi eli bağlı. Çok özür dileyerek söylüyorum, âdeta bir hayvanı sürüklercesine –bunu böyle tarif ettiler- ikili, üçlü kelepçeyle hastaneye götürüldüklerini söylediler. Biri avukat, ÇHD’nin Genel Başkanı, diğeri CHP’nin önceki dönem milletvekili ve daha birçok mahpus bunu söyledi ve bu nedenle kelepçe uygulamasını kabul

etmedikleri için tedavi olmadıklarını, hastaneye gitmediklerini ifade ettiler. Yani bu konuda da düzenleme yapılması gerekiyor gerçekten. Mesela Kozaoğaçlı beş yüz gün hücrede tutulmuş, tek başına bir hücrede tutulmuş, bunun izahı nedir, bilmiyoruz gerçekten. Yani Ceza İnfaz Kanunu'nda -bildiğim kadarıyla, doğru olduğuna eminim- ağırlaştırılmış müebbet hapis cezalarına ilişkin hücre cezaları var, o da belirli dönemlerde belirli sürelerle var, infaz için var yasal olarak ama tutukluların onun dışında birine zarar verme dışında –hani olur ya yanındakine zarar verme ihtimali, psikolojik durumu, onun da belgelenmesi lazım- tek başına hücrede tutulmasının bir açıklaması, yasal bir dayanağı yok ve bu konuda başka mahpuslardan da çokça şikâyet geldi.

Son olarak şeyi de söyleyeyim: Kameralarla izlendiklerini zaten biz de tespit ettik. Havalandırmaların hepsinde kameralar var, mesela Kandıra Cezaevinde. Umarım gelecek sefer karar verebiliriz Kandıra'ya çünkü mesela Gülten Kışanak ve Selma Irmak için adaba uygun giyinmedikleri gerekçesiyle soruşturma açılmış. Olay şu, burada da kamera olduğu için söylüyorum: Havalandırmada kameralar var ve kadınlar ya da erkekler fark etmiyor, güneş almak için bir tek tişörtle çıkabilir, kendi havalandırması, özel alanı. Yani havalandırmayı erkek görevliler izliyor. Yani herhâlde çıplak çıkacak hâli yok kimsenin ama “Cezaevinin dört duvarı arasında adaba uygun giyinmediniz.” şeklinde bir haber, bir değerlendirme, bir soruşturma korkunç bir durum gerçekten. Geçen hafta yargılaması yapıldı, disiplin cezası almışlar çünkü kameranın üstünü kapatmışlar sanırım. Sonuçta biz güneş almak zorundayız diye tişörtle çıkmışlar ve “Adaba uygun davranmadınız.” demiş idare. Burada da kameralar var ve kameralar bazen banyoyu görebiliyor. Ben Silivri'de üç ay kaldım, biliyorum. Biz banyonun camlarını gazeteyle kapattık görünmesin diye ya da üst katta yatıyorduk, yatağımızı gören yerlerin camını gazetelerle kapattık. Yani bu çok ciddi bir mesele, bu kamera meselesinin titizlikle yine Genel Müdürlük ve Bakanlıkça değerlendirilmesi ve temel özel alana müdahale edilmemesi için gerekli şartların oluşturulması... Mesela FETÖ koğuşlarında odalarda da var bildiğim kadarıyla, bize bir iki tane şikâyet gelmişti ve dilekçelere yanıt verilmemesi, bunların ayrıntılarını muhalefet şerhimizde yazacağız. Bunların hiçbirini çözülemez problemler değil, inanıyorum. Bu konuda bir siyasi irade gösterilirse, hani yasalara uygun, yönetmeliklere uygun bir çaba gösterilirse bu şikâyetleri ortadan kaldırmamız diye düşünüyorum.

Zaman verdiğiniz için teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

Değerlendirmeler çok önemli, bunları Bakanlık yetkilileri de not alıyor. Biz de zaten inşallah bu normal rutin ziyaretlerimizi yaptıktan sonra ilk ziyaret ettiğimiz cezaevinden başlayarak ne tür iyileştirmeler oldu, belki öyle ziyaretlerde de bulunabiliriz.

Şimdi, Ali Haydar Bey söz istedi.

Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Aslında benzer şeyleri tespit etmişiz. Bu rapor için arkadaşlara ben de teşekkür ediyorum, bence daha cesur yazmışlar.

BAŞKAN – Gördünüz değil mi, ben de aynı kanaatteyim.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Yani daha somuta gitmişler, ben de çok memnun oldum.

Genel anlamıyla da zaten yapılan tespitleri, şikâyetleri...

BAŞKAN – Sizin Bakırköy için koyduğunuz şerhin hepsini bu rapora koymuşlar fark ettiniz mi?

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Evet, benzer şeyler var, Bakanlıkla yeniden protokol imzalanması var.

Ekmek konusunda ben pek şikâyet duymadım, besin değerlerinin düşüklüğü konusunda duydum ama ekmek yetersizliği şikâyeti duymadım. Hatta birçok koğuş...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Erkeklerin birinde vardı.

BAŞKAN – “Ekmek istemiyoruz.” diye...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – “İstemiyoruz.” diye yazanlar çoktu.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Kadın koşuşlarında bir sıkıntı yok da erkeklerle...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Ekmekten yana sıkıntı değil de yemeğin beslenme değeri anlamında sıkıntılar vardı daha çok. Bir de mesela “Burada bir hasta, bir sağlık problemi olan varsa bu yemeklerden ölür.” diye şikâyetler vardı, böyle şikâyetler vardı. Gazeteci arkadaşlarımız şey demişti, hatırlayın: “Biz yağı bir işlemle ayırıyoruz, sonra tekrar yiyoruz.” Yani Bakırköy’de bunlara rastlamadık kadın cezaevinde, daha iyiydi, o yemeklerden biz de yedik zaten ve aynı yemekleri veriyorlar, “Bugün de farklılık yok.” demişlerdi ama Silivri’de yemek anlamında şikâyetler ekmek konusunda değil de yemeğin besin değeri konusunda daha yoğundu.

Şimdi, burada zaten az önceki rapora benzer şikâyetleri ben de şerhimde hazırladım peşin peşin okuduktan sonra çünkü rapor bize erken geldi, teşekkür ederim. Ben de şerhimi hazırladım, diğer raporla aynı, farklı olan kısımları çok az. Şikâyetler de ortaktı ama burada şu var: Hepimiz tespit ettik, bir gerçeklik var, burada hoş geldin dayaağı var, o kadar somut net bir şekilde görünüyor ki. Şimdi, Bakırköy’de bunu söylemediler, bu kadar yoğun değildi ama Silivri Cezaevinde mahkûmun niteliği ne olursa olsun, hangi suçtan ceza almış olursa olsun ya da hükümlüyse, tutukluysa, ne olursa olsun, buradaki anlatımlardan biz şu kanaate varıyoruz: İlk geldiğinde hoş geldin dayaağı diye bir dayak var. Şimdi, daha önceki görüşmemizde çıplak aramadan bahsedilmişti, gerekçelendirdiler. Buradan, idareden arkadaşlar farklı gerekçelerle savundu. Psikolojik etkisinden tutun, farklı bir şey yapılabilir mi, bunların hepsi tartışılmalı ama bu hoş geldin dayaağı tamamen... Hani yurtlarda olur ya, bu basiti, bizim yurttta kaldığımızda yok “Altına mühür vurdu.” falan. Bu bir eziyet, klasik yapılı, o şaka niyetine olur. Burada da bir boyutlanmış ki bir hoş geldin dayaağı düzenli atılıyor. Bence bunun derhâl önüne geçilmeli, buna dair etkin soruşturma mutlaka ama mutlaka yapılmalı ve birkaç kişi somut olarak tespit edilince... Nerede yapıyorlar? Kameraların olmadığı yerde, bölümlerde bir telefon kulübesi gibi yere soktuklarını ve orada dövdüklerini söylüyorlar. Buna derhâl son verilmeli, kim yapıyorsa da ciddi bir şekilde etkin bir soruşturmaya cezalandırılmalı.

Diğer hususları tek tek saymayacağım, raporu vereceğim, az önce okuduklarımla aynı zaten. Sağlık sorunları, keyfi yayınların verilmemesi, sosyal faaliyet haklarının ellerinden alınması; bunların hepsi aynı, bunları tekrar ediyorum. Burada kapasitenin çok daha fazla üstünde bir mahkûm vardı yani o cezaevleri planlanırken muhtemelen 6 tane kaldıkları o ayrı ayrı yerler birer kişi olarak hesap edilmiş, o koğuş sistemi muhtemelen 6 kişi üzerinden yapılmış fiziki olarak ilk hesap edilirken. Şimdi, orada 52-53 kişi kalanlar var yani 6 kişilik planlanan o “koğuş sistemi” dediğimiz, o birer birer ranza konulması gereken, üst kat tek tek kalıyor, alt katta ortak kalıyorlar. Şimdi, orada altışar kişi kalıyordu mesela odalarda, bir kişi planlanan yerde. Bir de dışarılara da ranzalar atılmıştı o ortak kullanım alanlarına. O da yetmemiş bir de yere serilmişti mesela 1 tane, çok kalabalık. Şimdi, genel anlamıyla da bunu nasıl çözeriz? Not olarak bunu ekstra şerh ettim. Aslında bunun çözümü yeni cezaevi açmak değil, hepimiz biliyoruz. Ülkenin ekonomik, sosyal durumunu iyileştirmek, üretime yönelmek, işsizliği sonlandırmak. Ben son kısmına da, 9’a bunu ekledim özellikle buradan. Kapasitenin çok üstünde tutuklu ve hükümlü bulunan cezaevlerinin koşullarının iyileştirmenin yolu yeni cezaevleri yapmak değildir. “Eğitimin iyileştirilmesi, ekonomik ve sosyal adaletin sağlanması sonucu suç ve suçlu oranındaki düşüşte iyileşme sağlanabilir. Hukukun üstün, adaletin hâkim ve demokrasinin işlediği bir ülkede özgür insanların suçtan uzaklaşacağı aşîkârdır. Üretime yönelik ekonomiye geçişle işsizliğin çözüleceği ve suç oranının düşeceği mevcut Hükûmete hatırlatılmalıdır.” diye bir şerh düştüm.

Saygılarımla.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Vekilim.

Anlamak açısından soruyorum, bu hoş geldin dayaağından bahsedildi, ben de kulaklarımla işittim, o insanlarla konuştum. Bu yaygın bir tutum muydu, yoksa...

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Mesela Bakırköy’de görmedik bunu açıkçası.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Bir tek koğuşta, ilk girdiğimiz koğuşta, o da hani dile getirmek istemiyorum ama...

BAŞKAN – Şöyle, bunu önemli buluyorum. Benim de hatırladığım, adli mahkûmlar koğuşunda bize hoş geldin dayaağı, hatta bir tane çok delişmen bir arkadaş vardı, siz hatırlıyorsunuz, onunla konuştunuz, koğuş ağası gibi. Ondan sonra ben orada şey yaptım ama özellikle siyasi mahkûmlar kısmında şey etmedim. Orada çıplak arama, işte üçlü, ikili kelepçe duydum ama orada “Bize hoş geldin dayaağı yapıldı.” diye duymadım. Bunun ben aydınlatılmasını istiyorum, eğer tüm koğuşlarda yapıldıysa evet biz bunu sorun olarak tespit edelim ama bir yerde yapıldıysa şey yapalım.

Buyurun Oya Hanım.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar, değerli bürokratlarımız, cezaevi yöneticilerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, öncelikle Nazlı Ilıcak’ın tahliye edilmesinden memnuniyet duyduğumu söylemeliyim, orada onu da ziyaret etmiştik, duygulu anlar geçirmiştik.

Gündeme gelmişken bu hoş geldin dayaağı konusuna girmek istiyorum. Hoş geldin dayaağının sadece bir koğuşta olduğuna şahitlik ettik yani serzeniş olarak. Tabii ki hiçbir yerde olmasın hani bunu savunuyor veya hak veriyor değilim. O da sorduğumuz zaman cinsel suçlar koğuşu olduğunu söylediler. Bunu da yani evet, doğru, olmalı gibi algılanmasını yani buna da karşıyız elbette ama sistematik bir dayak olmadığına ben şahitlik ettim, sadece o koğuşta vardı ki adli suçlar koğuşunda mesela daha çok gasp türü suçlarda –hukukçu değilim, yanlış kelimeler kullanmak istemiyorum- bile böyle bir dayaağın olmadığını, böyle şikâyetlerin gelmediğini gördük. Orada daha çok işte “Fazla para harcamak istiyoruz, haftada 500 lira yetmiyor.” buna benzer serzenişler vardı. Suların yara yaptığına dair şikâyetler vardı.

Silivri Cezaevinde ve Bakırköy Cezaevinde dejavu yaşadık, bundan sonraki cezaevlerinde de aynı dejavuyu yaşayacağımıza inanıyorum. Hani ana problem kalabalıktan kaynaklanan, diğer bütün problemler bunu takip ediyor. Bir de bir ara asker kanunu çıkınca, askerlerin de aniden hepsinin terhis olması hasebiyle sevklerde çok büyük sorunların yaşandığı gözlemlendi. Bunun da düzeleceği söylendi, inşallah düzelir ama sorunun bundan kaynaklandığı söylendi. Tabii, çok kabalalıktan dolayı. Ali Bey’in de söylediği gibi 1 kişinin yatması gereken yerde 6 kişi yatınca, 7 de koğuş olunca 6 kişi yerine 42 kişi avlulardan faydalanmaya başlamış, anlatılanlardan.

Yemekler konusunda zaten beğenmediklerini, özellikle Silivri’de ve bunları yıkayıp semaverlerde yeniden yemek yaptıklarını bize ifade etmişlerdi. Dediğim gibi, sorun kalabalıktan. Ekmek konusunda da sadece bir koğuşta bazı erkekler bir ekmeğin kendilerine yetmediğini ifade ettiler. Kadınlarda ekmek sorununun olmadığı, hatta ekmeğin ve yemeğin fazla bile geldiğini duyduk ama erkeklerde ekmekle ilgili beklentiler olduğunu duyduk.

Genel sorunlar bunlar, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bu hoş geldin dayaağıyla ilgili bir kanaat belirtmek isterim Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şimdi, ben on beş yıl avukatlık yaptım. İlk geldiğimde de mahkûmlar, aslında bu olağan hâle geldiği için söylemiyorlar bile yani. Bu normal hâle gelmiş, her gelene hoş geldin dayağı atılıyor, bu normal, bunu bir şikâyet konusu yapmıyorlar gibi artık, öyle bir olmuş ki. Şimdi, bizde doğru, cinsel suçlarda bir hoş geldin dayağı, kesinlikle, hangi suç olursa olsun atamazsınız. Adam suçlu mu, suçsuz mu, ceza almış mı, masum mu bilmiyorsunuz. Ceza almış olsa bile öyle bir hoş geldin dayağı diye infaz yöntemi yok, yapamazsınız. Ama bu hırsızlarda da oluyor yani adli suçlarda da daha çok oluyor. Yani adli suçtan hani yüz kızartıcı suç dediğimiz, o tip suçlarda hemen hemen olağan hâle gelmiş bir hoşgeldin dayağı eskiden beri vardır, Silivri’de ben onu gördüm. Sadece bir yerde dillenmiş olabilir, hırsızlarda da dillendi ama o adli suçlarda, özellikle yüz kızartıcı suçlarda hoş geldin dayağı... Bir telefon kulübesi gibi bir yer bahsedilen ve kamera görüntüsünün olmadığı bir yerde yapılıyor. Bu normal hâle gelmiş mahkûmlar arasında nasılsa bir girişte hoş geldin... Özellikle sık sık girip çıkan, hırsızlıktan özellikle, kısa süreli tutuklanıp sonra bir daha giren, bir daha giren, onlar... Hatta şöyle bir algı var, bir daha buraya gelmesin diye bile dövüyorlar. Adam hırsızlıktan sürekli çıkıyor, kısa sürede yargılanıyor, bir süre sonra tahliye oluyor davası devam ederken, bir daha geliyor, bir daha geliyor. Her gelişinde dövüyorlar mesela bir daha gelmesin diye. Yapıyorlar bunu, avukatlıkta çok duymuştum, burada da hani organize midir değil midir ama yoğun bir şekilde var, ben onu vicdanen gördüm. O yüzden bence uyarılmalı, Silivri Cezaevi veya başka cezaevlerinde var mı bilmiyorum, uyarılmalı.

BAŞKAN – Evet, Ali Haydar Bey’e teşekkür ediyoruz.

Bu konu önemli, yani biz sizlerin fikirlerini değerli buluyoruz. Benim kanaatim, var mı yok mu buna tekrar bakılsın. Fakat Ali Haydar Bey’e katılmadığım nokta şu: “Bu rutin hale geldi, insanlar bundan bahsetmiyorlar.” Bence insanlar bahsederler, çünkü ekmeğin kalorisinden ve diğer işte bilimüm saydığımız sorunlardan bahsedenler, olsaydı bahsederlerdi. Tabii bir yerde de olması bunun nadir olması, az olması, olağan karşılanması anlamına gelmiyor. Bu adli suçlarda da olsa, siyasi mahkûmlarda da olsa kesinlikle kaba şiddetin olmaması gerekiyor, bunu tekrar etmek istedim.

Erol Bey, buyurun.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli misafirlerimiz; hepiniz hoş geldiniz, saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşlarımızla birlikte gerçekten gayet demokratik çerçevede –bu ifadeyi kullanacağım– koşullara girdikten sonra steril bir ortamda görevimizi yaptık, yapmaya çalıştık. Arkadaşlarımız da çok yoğun bir şekilde notlarını aldılar. Evet, Silivri en çok şikâyet alınan yerlerden bir tanesi, yanlış bir cümle kurmayayım, kapasite olarak Türkiye’nin en büyük cezaevlerinden bir tanesi. Doğal olarak da en çok şikâyetin de oradan gelmesi çok doğal diye düşünüyorum.

Tekrara düşmemek için tek tek saymayacağım ama eskilerin tabiriyle efradını camî, ağıyarını mâni, çok geniş, kapsamlı bir rapor olmuş. Dolayısıyla, raporu hazırlayan arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Az önce vekillerin de ifade ettiği gibi, bir şeyi düzeltiltim, her şey düzeldi... O problemlerin yüzde 80’i kapasite sorunundan kaynaklanıyor. Bunun bir an evvel çözülmesi elbette ki hastane, dış başta olmak üzere, kantin sorunu var, kitap, dergi şikâyetleri var, görüş süreleriyle ilgili... Görüş süresinin cezaevinden, koğuştan çıktığı andan geri dönüşe kadar değil de fiilî olarak görüş süresince –her ne kadarsa yarım saat, kırk beş dakika, bir saat- başlaması önemli. Yasal mevzuat nedir bilmiyorum ama arkadaşlarımızın ifade ettiği, yani yan yana görüşme, elini omzuna atabilme... Yasal mevzuatta sıkıntı varsa bunu düzeltelim yani bunun bir şekilde sağlanması lazım. Bu gayet insani bir ihtiyaçtır.

Elbette ki burası bir otel değil yani burası belli bir suçu işlemiş, yasalar çerçevesinde mahkûm edilmiş ve tecziye edilen, ıslah yönü de topluma kazandırılma anlamında belli mahrumiyetlerin yaşanması gayet doğal olarak değerlendirilmesi lazım. Şimdi, arkadaşlarımız doğal olarak tespitlerini

söylediler ve şu ifade çok kullanıldı: “Falanca söyledi, filanca söyledi.” Bunlar söylenmiştir ama bu yine Ali Haydar arkadaşım da tespitlerini söyledi, bir tek kişiye dahi olsa, bir tek mahkûma, bir tek koğuşa bile olsa yanlış bir şey yapılmaması lazım ama yani sonuçta onlar söyleyebilir. Çünkü yalan diye bir şey de var yani doğru da söyleyebilir, yalan da söyleyebilir ama bunun doğruluğunun bir şekilde kanıtlanması lazım. Yani yasal çerçevede de budur, mantıken de herkes söylüyorsa, sonra bu tespit edilmişse, görsel, bilmem şu şeyle o sübut bulur, hukuki tabirle.

Dolayısıyla, bu iddiaların araştırılması lazım ama genel anlamda arkadaşlarımız rapora yazmışlar, Gülaçar Vekilimin de ifade ettiği gibi sevindirici olan şudur: Elbette ki burada cezalarını çekiyorlar, birtakım mahrumiyetlerin olması lazım ama geçmişle, dünyayla kıyaslandığı zaman hamdolsun –o ifadeyi ben de kullanmak istiyorum- işkence anlamında, kötü muamele anlamında, az önce ifade ettiğim steril ortamlarda, arkadaşlarımıza sorduk bunu, bütün koğuşlarda gerek adli suçlular, gerek siyasi suçlular; hiçbirisinden böyle bir şey almadık. Bu gerçekten çok sevindiricidir ama kapasite sorunu başta olmak üzere ondan kaynaklanan diğer sorunların da ivedilikle, makul, mantıklı tedbirlerle çözülmesi gerekir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Erol Bey.

Şimdi, Osman Nuri Bey bir cümle ifade edecek, sonra sözü Meral Hanım alıyor.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Bunu az önce ifade etmemin sebebi şuydu: Malum, Türkiye’de belli başlı örgütler var. Özellikle bu DHKP-C, MLKP gibi böyle radikal, marjinal sol örgütlerin bulunduğu yerler var. Oralarda bile bir şiddetin, bir işkencenin olmadığına dair bize açık beyanları olmuştu. Dolayısıyla, Türkiye’nin 1980’li, 1990’lı yılları ile bugünlerini mukayese ettiğimizde biz o insani hak ve hukuktan ciddi mesafeler kaydettiğimizi sevinerek söyleyebilirim. Çünkü, biz geçmiş dönemde o işkenceleri, vesaireleri duyduğumuzda ürperirdik ama elimizden de bir şey gelmezdi. Ama şu an, bugünün Türkiye’sinde şartların bu kadar iyileşmiş olması bizi sevindirir, hani daha fazla talebimiz var mı? Mümkün, daha fazla talebimiz olabilir.

Teşekkürler Başkanım.

BAŞKAN – Biz teşekkür ederiz.

Meral Hanım, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben şöyle bir ek yapmak istedim: Koğuşlar arasında tekrerrür eden, aynı olan sorunlar vardı, bir de farklılık arz eden şeyler vardı. Bir gözlemim şu: Adli koğuşlarda kaba davranışlar, şiddet, hakaret, sözlü şiddet ve fiziksel şiddet çok somut öne çıkıyordu. Hani mesela “ilk koğuş” dediğimiz ve devamında. Mesela 9 no.lu bölüm de siyasi koğuştu. Orada kendilerine yönelik hatta şöyle bir şey söylendi: “Görevliler çok saygılı, 1-2 kişi vardı aldılar.” gibi.

Şimdi, bunu çok iyi analiz etmemiz lazım yani “siyasi koğuş” dediğimiz, gazeteciler, yazarlar, siyasetçiler, belediye başkanları, aydınlar, milletvekilleri ve sonuçta –tırnak içinde- aydın, hani okuryazar olan, Türkiye’nin, dünyanın sorunlarına kafa yoran bir kitle var; bir de diğerleri “adli vaka” dediğimiz, hırsızlıktan uyuşturucuya, cinsel suçlara, geniş bir skala var. Burada tek bir kişiye bile yapılırsa Komisyonumuzun bakışı o, bunun üstüne gitmek. Hani “Bir tek koğuşta var diye bu önemli değil.” demedi hiçbir arkadaş, tabii ki önemli. Çünkü, sonuçta suçu ne olursa olsun, iddia edilen suçu ne olursa olsun, ayrıca suçu kesinleşmiş olsun, sorun değil yani velev ki gördüğüklerimiz hükümlü olsun. Neticede cezaevlerinin asgari yaşam standartları var ve o koşullarda mevzuata uygun bir davranış gerekiyor.

Şunu da paylaşmıyorum doğrusu, yani vekilim onu kastetmemiştir ama otelden söz etmiyoruz biz. Bir kere cezaevi demek, insanların özgürlüğünün kısıtlanması demek. Zaten anlamı o yani bütün amaç o zaten. Evinden uzakta, eşinden uzakta, çocuklarından uzakta bir odaya yalıtılıyor. Oradaki koşulları ayrı bir şeydir, asıl cezaevi odur yani o yüzden oteldeki gibi beş yıldız standartlarını aramıyoruz ama asgari gıda, asgari temizlik, asgari yaşam, asgari görüşme yani dünyanın her yerinde bu böyledir ve bence ziyaretlerimizde bizim de üstünde durduğumuz mesele bu.

Şunu son olarak söyleyeyim: Söyledim, not aldım, çok daha geniş notlarım da var. Bazılarında söylüyor, aksini görebiliyorsunuz. Hani bir şey söylüyor abartılı; hani biz de sonuçta objektif gözlem yapabilecek durumdayız ama somut tespitlerimiz de var yani ne bileyim, Siirtlidir ya da Diyarbakırlıdır, Silivri’de kalıyor. Örneğin Bekir Kaya, Van Büyükşehir Belediye Başkanı, Silivri Cezaevinde tutuklu, neden?

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Kendi isteğiyle...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, hayır, kendi isteği yalnız kalmak yoksa Silivri’ye gitmek değil. Eşi ve 2 çocuğu Van’da oturuyor, 1.500 kilometre uzakta, ayda bir ziyarete gidebiliyorlar yani bence temel politikaları da Cezaevi Alt Komisyonu sorgulamalı.

Mesela geçen toplantıda da söyledim, dün Hakkâri ve Yüksekova Belediye Eş Başkanlarımız Elâzığ Cezaevlerine sevk edildiler, Genel Müdür bilir. Şimdi, Hakkâri Belediye Başkanları... Zaten büyük bir haksızlık var, kayyum atanmış, darbe yapılmış, tutuklanmış, tümüyle haksız, hukuka aykırı; buranın konusu olmadığı için girmiyorum, cezaevi boyutunu söylüyorum. Bir de alıyor onu Elâzığ’a götürüyor. Neden? Orada cezaevi yok mu? Bu konuda alt komisyonumuza ayrıca, ileride bir çalışma da önereceğiz yani bu cezaevlerinin bu kadar geniş bir şekilde sevk, sürgün, her neyse bunlara yanıt üretmemiz lazım. Selçuk Mızraklı Kayseri’de, Demirtaş Edirne’de, Yüksekdağ Kandıra’da; yani bunu da sorgulamamız lazım.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Biz bunun için uygun bir zamanda Adalet Bakanlığından randevu alalım, beraberce, alt komisyon olarak gidelim.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Ben de çok kısa bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Adalet Bakanlığı yetkilileri buradayken sormak istiyorum: Bir aile geçen gün ulaştı, Erdinç Tülay, dördüncü evre akciğer kanseri tedavisi görüyor ve anladığım kadarıyla 16/07/2019’da infaz erteleme kararı verilmiş ama buna rağmen hâlâ cezaevinde.

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMİK KEMAL VURAL – İsmi ve kurumu?

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Onu da söyleyeceğim bir dakika.

Bitlis Cumhuriyet Savcılığı tahliye kararını vermiş ama anladığım kadarıyla Ankara Sincan Cezaevinde kalıyor, dördüncü evre akciğer kanseri ve infaz erteleme kararına rağmen hâlâ cezaevinde görünüyor. Bunu bir teyit etmek ve durum hakkında bilgi almak mümkün mü? Yani infaz ertelemeye rağmen hâlâ cezaevindeyse...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Başka bir suçu var mı, sağlıktan dolayı...

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – İşte onu bilmiyorum. Şimdi şöyle bir durum var, infaz erteleme...

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Münferit başka bir vaka olabilir.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hani infaz erteleme verilmiş olduğu için... Yani sormak lazım, aile çok detaylı anlatamadığı için ben de durum nedir bilmek istiyorum, bilgi alırsak iyi olur.

Bir de toplantı başlamadan önce konuştuk, kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum. Geçen toplantıda da konuşmuştuk, ilke olarak her İnsan Hakları Komisyonu üyesinin, dediğiniz bazı teknik hassasiyetleri de göz önünde bulundurarak cezaevi ziyaretlerine katılması gerektiğini düşünüyorum. Yani sonuçta 2 kişinin gelmesi ya da 1 kişinin artması çok şeyi değiştirmeyecektir. Hani Komisyonun çalışması esasları itibarıyla bir değişiklik yaratmayacaktır ve İç Tüzük'te de buna bir engel yok. Bu konuda geçen toplantıda bir tutum belirledik, tekrardan ben kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum. Artık bunu her defasında tartışıp başa dönmeyelim, gerçekten hak ihlalleri ve şeyi tespit edersek bu teknik tartışmaları yürütmek, Komisyon açısından biraz geriye çeken bir nokta. Hani bir tempo yakalamaya başladık Komisyon açısından, bundan sonrası için bunu tartışmayalım ve bu bir ilke olarak belirlenmiş olsun. Diğer komisyon üyeleri de gelebilmeli.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet, Veysel Avunan, Elâzığ Cezaevinde tutuklu. Uzun bir süre tüberküloz teşhisiyle hastanede yattı, teşhisi oldukça gecikti. Tüberküloz menenjit çok ağır bir hastalıktır, ben de doktorum aynı zamanda. Tedavisi çok gecikti ve sekel bıraktı yani iz bıraktı, tıbbi terim itibarıyla. Hasta oldukça sıkıntılı bir durumda.

Ben bir buçuk yıldır milletvekiliyim, Elâzığ Cezaevi rekorlar kırıyor. Başka birçok cezaevine ulaşabiliyoruz ama Elâzığ Cezaevi her nedense, kaç defa aramışsam bir mazeret ya da başka bir mazeret. Elâzığ Cezaevi müdürüyle tanışmayı bir türlü başaramadık arkadaşlar, inanılmaz bir şey bu. Bazen Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Özel Kalemi Güngör Bey sağ olsun, bazı cezaevleri böyle zorluk çıkardığında yardımcı oldu. İş olan müdürler aniden işi olmaz bir hâle geldi ve bizimle görüştü ama Elâzığ Cezaevi müdürüyle ve ikinci, üçüncü müdürleriyle bir türlü tanışamadık. Yani bunlar olacak işler mi arkadaşlar? Bir milletvekili cezaevini arıyor ve çeşitli bahanelerle, yalanlarla cezaevi müdürü telefona çıkmıyor. Ya bir çık, dinle, ondan sonra ne yaparsan yap. Bir buçuk yıldır bu oluyor ve bilhassa da Elâzığ Cezaevinde çok yoğun bir şekilde oluyor. Bunu diğer milletvekili arkadaşlarımız da çok iyi biliyorlar, sadece bana da yapılmıyor, bu bir.

Veysel Avunan'ın sağlık durumu oldukça sıkıntılı. Tüberküloz tedavisi alan bir insan koğuştta, bu olacak iş değil, bulaşıcı bir hastalıktır. Ayakları his kaybı yaşamış, çünkü menenjit geçirmiş, sinir sistemi tutulmuş. Belli bir sevk gecikmesi ve tedavi gecikmesi var, çok bariz. Bunlar aynı zamanda adli duruma da yansiyacak durumlardır. Ve hâlen de bu kişi hakkında bilgi verilmiyor. Yani inanılmaz, bu nasıl bir cüret anlamıyorum. Zaten bir sürü hatalarla dolu süreç, sevk süreci sıkıntılı ve gecikmiş, tedavi süreci son derece sıkıntılı ve genel yoğun bakımda yattı, Kayseri'de sanırım. Ve ardından da şu anda hastanın durumu oldukça sıkıntılı ve cezaevi müdürü bize bilgi vermiyor, bu iki.

Üçüncüsü, cezaevlerinde üç farklı açlık grevleri şu anda sürüyor. Grup Yorum, 170'inci günlere ulaştı, ölüme doğru yaklaşıyorlar, çok kötü durumdalar ve hiçbir açıklama yapılmıyor Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden, Adalet Bakanlığından. 5 kişi açlık grevinde ve sanırım ölüm orucuna çevirdiler. Oldukça sıkıntılı günler artık 170'inci günler ve hiçbir açıklama yok, B1 vitaminini de alamıyorlar.

Dördüncüsü, Mustafa Koçak. Mustafa Koçak da, dosyasına baktım, tabii bu hâkimin kararıdır ama bomboş bir dosyadan müebbet yemiş bir insan ve...

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Yargıyı da mı tartışacağız?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yargıyı tartışmıyoruz, ben cezaevindeki açlık grevini söylüyorum.

Mustafa Koçak da yine 150'nci gün civarlarında. 28 yaşında, genç bir insan ve bir köftecide silah temin ettiği yönünde bir beyanla müebbet hapse mahkûm edilmiş bir insan. Adli durumu başka bir taraftır ama şu anda bu insan cezaevinde ve açlık grevinde. Kilosunu söyleyeyim mi? 28 yaşındaki bir insan şu anda 36 kiloya düşmüş durumda ve ölmek üzere. Yine bu da B1 vitaminini alamıyor.

Beşincisi, Şerif Mesutoğlu. Kaymakam Muhammet Safitürk davasında kaymakamlık yazı işleri müdürü ve bu kişinin de dosyasına baktığımız zaman son derece net olmayan, hukuki olmayan delillerle müebbet verilmiş bir insan.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Az önce doktorum dedin, hukukçu oldun şimdi.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yok, ben kaymakam Muhammet Safitürk'ün kardeşi ve babasıyla da konuştum “Katil bu kişi değil, adil bir yargılama olmadı.” dediler. O ayrı bir konu ama bunu da bilin. Şerif Mesutoğlu da şu anda 130-140 gün civarlarında açlık grevinde ve ölüme doğru gidiyor.

Şimdi, bu üç grup açlık grevcisi hakkında adli durumları ayrıdır, benim kanaatim de ayrıdır, başkasının kanaati de ayrı olabilir ama bu insanlar öldükten sonra mı bir açıklama yapılacak bilmiyorum. Bu üç grup açlık grevcisi şu anda ölüm noktasında artık. Bunlar hakkında bir açıklama yapılması gerekir diye düşünüyorum.

Altıncısı, cezaevi ziyaretlerimiz konusu. Cezaevlerini yakından takip ediyorum ve maalesef ilk ziyaretimiz dışında cezaevlerine gidemedik. Birtakım bahanelerle gidemedik ve bundan sonrasında Meclis İnsan Hakları Komisyonu üyesi bir milletvekili olarak cezaevi ziyaretlerine katılmayı talep ediyorum.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Baştan beri gelseydin dinleseydin; oturduk, konuştuk, tartıştık.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Ben talebimi söylüyorum, bu kötü...

EROL KAVUNCU (Çorum) – Bu kadar önemliyse niye gelmedin?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yok, benim başka işim vardı ve o yüzden gelmedim.

BAŞKAN – Evet, Ömer Faruk Bey, toparlayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – O konulara lütfen müdahil olmayın, o benim özelimle ilgili bir konu. Ben bu cezaevlerini iyi takip ediyorum, Ceza ve Tevkîfvele Müdürleri de iyi biliyorlar.

BAŞKAN – Ömer Faruk Bey, siz Komisyona konuşun, toparlayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tamam, benim sözüm bitti ama böyle yani ha bire laf atılması da hoş bir şey değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz, sağ olun, kayıtlara geçti.

Komisyonumuz saat on birde başladı, bir buçuk saattir müzakereleri yapmaktayız değerli arkadaşlar, tüm katkılar için teşekkür ediyoruz.

Namık Kemal Bey, notlarınızı aldınız zaten. Ondan sonra bunlara muhtemelen yazılı olarak cevap vereceksiniz.

Söz isterseniz kısa bir söz verebiliriz, söz talebiniz var mı?

CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI NAMIK KEMAL VAROL – Zaten rapor bize geldiğinde yazılı cevap veriliyor, takdir sizin.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, önümüzdeki hafta Silivri ve Bakırköy Cezaevi raporlarını görüşmek üzere Hakan Bey’le konuşacağız, müzakere edeceğiz ve ona göre şey yapacağız.

Diğer önemli bir husus ziyaretle ilgili. Çok değerli arkadaşlar, ben kişisel olarak 26 İnsan Hakları Komisyonu üyesinin bu toplantılara katılmasını isterim. Fakat İç Tüzük açık, okuyorum: “Komisyonun çalışma usul ve esasları, madde 6, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.” Bu genel girişti, asıl bizi ilgilendiren cümle şu: “Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.” Biz alt komisyon olarak 10 kişiden oluşan bir ekibiz, 10 kişiyle gideceğiz. Eğer katılmayan arkadaşımız olursa onu oturup konuşup değerlendirebiliriz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Orada “Diğer İnsan Hakları Komisyonu üyeleri katılamaz.” diye bir şey yok.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisindeki milletvekillerimizden ricam şu: Yani zaten bu konuşuldu, eğer katılmayan biri olursa yerine başka birini değerlendiririz. Katılır yani, bu hakkıdır, fakat eğer başka biri katılacaksa buna siz parti olarak karar verip... Diyelim ki Ebrü Hanım’ın yerine Meral Hanım, Meral Hanım’ın yerine Ömer Faruk Bey’in, alt komisyon üyesi olması suretiyle bu süreci daha kolaylıkla yürütürüz.

Teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben bir şey ekleyebilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şimdi şöyle, biz toplantının başında bunu resmî olarak başlamadan konuştuk ve çözdüğümüzü sanıyorduk ama demek ki çözememiştir. Çünkü biz şunu söyledik: İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin alt komisyon çalışmalarına ya da cezaevi ziyaretlerine katılamayacağına dair engelleyici bir hüküm yok.

İkincisi, tabii ki İnsan Hakları Komisyonu bazı diğer komisyonlarda olduğu gibi alt komisyonlar kurarak çalışmalarını yürütebilir. Buradaki amaç nedir? Alt komisyon eliyle daha pratik, daha hızlı ve iş bölümü yaparak zamanı verimli kullanmaktır. Yani bunun amacı, kanun gerekçelerini ve bir hükmün gerekçesini, derdini bildiğimiz zaman ona uygun yorum yapmak zorundayız. Biz hepimiz İnsan Hakları Komisyonu üyesiyiz. Ben Göç Komisyonuna da girebiliyorum, Cezaevi Alt Komisyonuna da girebiliyorum, Ebrü Hanım ya da Ömer Faruk Bey Çocuk Komisyonuna da girebilir. İnsan Hakları bütündür, bölünemez. Biz neyi bölmüşüz? Kendi aramızda yani “Şurada ben çalışıyorum, burada o çalışıyor.” şeklinde iş bölümü yapmışız ve başta dedik ki: “Biz de üç kişi gelmeyi zorlamayacağız, en fazla 2 kişi, bazen 1 kişi.” Bu fiilî durumda şimdi biz gerçekten bu Komisyonun insicamını, uyumunu ya da çalışmalarını engellemek derdinde asla değiliz, çok önemseydiğimiz bir alan insan hakları alanı ve Cezaevi Alt Komisyonu. Ve bunu gerçekten makul şekilde, hani birbirimizi anlayarak yürütmek istiyoruz.

Şimdi, durum buyken sizin yine böyle bir madde göstererek “Alt komisyon eliyle yürütür.” deyip... Yani yarın Ebrü Hanım ve Ömer Faruk Bey gelecek, siz parayı mı karşılamayacaksınız? Parayı biz karşılayacağız, kendisi uçağa binecek, gelecek ve diyecek ki: “Ben milletvekili olarak, İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak buraya geliyorum.” Şimdi, bunu herhâlde engelleyemezsiniz, engellemezsiniz. Gitmek istiyor vekilimiz. Sonuçta, biz, bu kadar cezaevleriyle ilgilenen bir vekilimiz Alt Komisyon üyemiz değil diye cezaevlerine, emeğinin önemli bir bölümünü bu alana hapsedmiş bir arkadaşımızın bu şekilde reddedilmesini kabul edemeyiz. Yani biz bunu keyfî bir tutum olarak görürüz. Biz, iktidar partisinin seyahatlerde, gezilerde, uluslararası planlamalarda, iç toplantılarda ne kadar büyük masraflarla iktidar vekillerini götürdüklerine tanıklık ediyoruz.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Meral Hanım, niye sabote ediyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – KEFEK toplantısı vardı hafta sonu İstanbul’da, erkekler bile vardı.

Siz ediyorsunuz şu anda, ben gayet sakin konuşuyorum, gayet sakin.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Hiç alakası olmayan mevzuya değiniyorsunuz. Bir alt komisyon olarak burada bir liste var mı?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Lütfen bağırmanın Vekilim, siz bağırırsanız ben de bağırım! Bakın ben gayet sakin konuşuyorum.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Meral Hanım, her toplantıda bunu yapıyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz şu anda bizim bir vekilimizi, İnsan Hakları Komisyonu üyesini engelleyemezsiniz diyorum, tamam mı?

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Engellemek değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bunu engellerseniz biz de size başka türlü davranırız, çıkıp kamuoyuna açıklama yaparız, deriz ki: “Bizden gizliyorlar.” Bunun anlamı bu. (Gürültüler)

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Neyi gizliyoruz?

BAŞKAN – Arkadaşlar, şu anda karşılıklı konuşma olmasın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Şu anda siz niye müdahale ediyorsunuz, ben gayet ayrıntısıyla anlatıyorum.

OSMAN NURİ GÜLAÇAR (Van) – Vallahi sabote ediyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Siz sabote ediyorsunuz.

BAŞKAN – Bir dakika, değerli milletvekilleri...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ben bitirmedim Başkanım, bitiriyorum zaten.

Yani şu anda başta, işte “Parasını versin gelsin, yok iki kişi olabilir...”

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Ben onu kötü niyetle demedim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yok, ben kötü niyet demedim.

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani en fazla Komisyon ne der? Der ki: “Resmî olarak biz Komisyon üyesinin masrafını karşılıyoruz, diğeri isterse gelebilir.” Yani normal budur. Bunu bile göze alıyoruz, yani tamam, ne olacak, bir uçak biletidir, alır geliriz yani. Bu konuda Başkanlığımızın gerçekten çözümleyici, pozitif bir tutum almasını istiyoruz. Yoksa biz de burada öyle laf olsun diye gelip konuşalım, laylaylom yapalım derdimiz yok yani.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Meral Hanım, birbirimizi çok eskiden tanıyoruz. Türkiye’nin insan hakları meselesi dâhil olmak üzere diğer meselelere nasıl yaklaştığımızı biliyoruz. Mesele kişisel bir tavır, tutum değildir. Ben kişisel olarak başka arkadaşların da gelmesini isteyen ve bu konuda kişisel inisiyatif alan birisiyim. Fakat hem İnsan Hakları Kanunu hem Meclis İç Tüzüğü bu komisyonun, alt komisyonun kendi üyeleriyle yapacağını söylüyor. Göç Alt Komisyonunda da diğer alt komisyonlarda da burada da... Mesela önceki gün Mahmut Tanal Bey geldi, gelebilir, İnsan Hakları Komisyonu üyesi ama cezaevi ziyaretleri konusunda çalışmalarını bu şekilde yapacağı yönünde açık, net hüküm var. Biz bu hükmü söylüyoruz, burada bu sizin takdiriniz. Yani Ebrü Hanım’ın yerine siz başka bir üyeyi yazabilirsiniz, değiştirebiliriz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Başkan, hüküm yok ama.

BAŞKAN – Hüküm var. (Gürültüler)

Bir dakika arkadaşlar, karşılıklı konuşma olmasına gerek yok.

Bir kez daha altını çiziyorum, kişisel olarak ben bu Komisyonun 26 kişiyle her türlü cezaevine gidelim, buna karşı değilim. Fakat hem kanun hem İç Tüzük hükümleri gereği alt komisyon çalışmalarını üyeleriyle yapar. Bu konu nettir ve Ebrü Hanım'ın yerine siz başka bir üye verebilirsiniz. Biz zaten bir arkadaşımız katılmadığı zaman bunu tolere ediyoruz. Ben İrfan Kaplan Bey beni aradığında dedim ki: Vekilim, siz gelemiyorsanız sizin yerinize bir arkadaşı gönderin, Ali Haydar Bey'le de müzakere yapmışlar. Bu konudaki tavrımız nettir, bunu tekrar kayıtlara geçmesi için söylüyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Başkanım, siz sadece kayıtlara konuşuyorsunuz, biz çözmeye çalışıyoruz.

BAŞKAN – Biz de çözmeye çalışıyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, bakın yani aynı şeyleri tekrar etmek istemiyorum. Kayıtlara konuşmak gibi bir derdimiz yok, eminim hiç kimsenin yok, olmamalı. Şu anda sizin okuduğunuz hükümde bir tek düzenleme var, “Komisyon, çalışmalarını alt komisyon eliyle yürütür.” Bu, hukukta asla, diğer komisyon üyelerinin o alt komisyona girmeyecekleri şeklinde yorumlanmaz. Ayrıca İç Tüzük'ün tümü göz önünde bulundurulacak olursa şöyle bir temel ilke var: Mesela, diyelim ben şu anda üç komisyon üyesiyim, bütün komisyon çalışmalarına, bütün vekiller, hepimiz katılabiliyoruz. Ne yapamıyoruz? Sadece oy kullanamıyoruz. Ama ne yapıyoruz? Gidip Plan ve Bütçeye –Komisyon üyesi değilim, ben bir ay takip ediyorum- gidiyorum, orada sözü alıyorum, biri on dakika konuşuyor, biri beş dakika konuşuyor, soru da sorabilirim, her türlü etkinliği de yapabilirim. Yani burada amaca uygun yorum yapmamız lazım. Amaç nedir? En üstte Anayasa var, altta bizim anayasamız olan İç Tüzük var. İç Tüzük'ün genel hükümleri göz önünde bulundurularak bir milletvekilinin, bırakın İnsan Hakları Komisyonu üyesini, aslında Meclis Başkanları, İnsan Hakları Komisyonu Başkanları herhangi bir milletvekili “Cezaevine gitmek istiyorum.” derse ona “Hayır.” diyecek bir malzeme bile bulamaz.

BAŞKAN – Hayır, biz ona bir şey demiyoruz ki.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hayır, ona bile gerekçe bulamaz çünkü yok böyle bir gerekçe.

BAŞKAN – Meral Hanım, gideceğiz zaten.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yani şunu diyebilir en fazla: “Meclisin bütçesi kendi Komisyonuna hasredilmiştir, siz koşullarınızı oluşturun, gelin.” Ben bu partide grup başkan vekilliği yaptım yani grup yönetiminde yer alıyorum ve şu anda sizin yaptığınız yorum kesinlikle İç Tüzük'e uygun bir yorum değil ve bunu çözmek değil, gerçekten derdimiz çözmek yani ilk başta konuşmamızda da söyledik. Yani siz şunu diyorsanız... Faruk Bey cezaevleriyle ilgili çalışıyor, Ebrü Hanım uygun, gelecek, uygun olmasaydı yine birimiz gidecektik. Mesela ben buradayım, gidemiyorum, hiç ısrarım da yok. Başka bir cezaevine belki bir kişi gelecek yani o önemli değil. Şu sayıyı sınırladık, girişte bir ilke anlaşması yaptık, en fazla 2 kişi bizden. CHP de sayı belirleyebilir, “En fazla 2 ya da 3.” diyebilir, siz de belirleyebilirsiniz ama buna Komisyon İç Tüzük'le paralel bir çözüm üretmeli. Yani siz “Kayıtlara geçsin.” diyorsunuz, kayıtlara geçsin de ama bu kayıtlara geçtiğinde keyfi tutum ortadan kalkmıyor. Bu, keyfi bir tutumdur, kabul edemeyiz.

BAŞKAN – Buyurun.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Bence dönemsel olarak bu partilerin komisyonlardaki temsiliyeti değişiyor. Ben şöyle bir sayısal karar alabileceğimizi düşünmüyorum: “2 olsun, 3 olsun, şu partiden bu gelsin.” Böyle bir şey olmaz, dönemsel olarak değişir bu iş. Böyle bir sayısal karar

değil ama kendi içimizde bir ilke kararı alabiliriz, “Bu döneme ilişkin şöyle bir uygulama yapıyoruz arkadaş.” diyebiliriz mesela. Bu da geleceğe dair bir bağlayıcılık değil çünkü sayısal duruma göre değişecek bir şeydir bu.

Şimdi, ben orada okuduğunuzdan İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin bu cezaevi ziyaretlerine katılmayacağı kanaatine hasıl değilim yani olmuyor, ben öyle bir sonuç çıkarmıyorum. İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin herhangi bir zamanda, herhangi bir cezaevi ziyaretine istediği gibi katılıp, dâhil olup eşlik edebileceğini ancak karar mekanizmasında çünkü resmî olarak sayılar belli olduğu için İç Tüzük gereği, bu sebeple de herhangi bir karara katılmayacağını ama dâhil olabileceğini düşünüyorum diğer komisyonlarda, KİT Komisyonunda gidip görüş belirttiği gibi. KİT Komisyonuna gidip görüş belirtiyorsa burada da incelemeye dâhil olabilir ama sayısal olarak bir belirleme uygun değil, uygun düşmez. Mesela şöyle bir şey söyleyeyim: Bizim İnsan Hakları Komisyonu Başkanımız Sayın Hakan Çavuşoğlu ilk cezaevi ziyaretimize kendisi de katıldı mesela, Komisyonumuzun üyesi değil ama geldi, iştirak etti. Şimdi, şöyle diyebilirsiniz: “Ya, o Komisyonun üyesi değil ama İnsan Hakları Komisyonunun Başkanı.” İşte, Komisyon üyemiz değil ama İnsan Hakları Komisyonunun üyesi. Bence böyle bir ayrım uygun değil ama sayısal anlamda böyle gerçekten bunun çekişmesini de yaşamadan makul bir oranda gidebiliriz.

Hocam, ben çok seviyorum kendisini, ne olur yanlış anlamasın ama siyasal anlamda üsluplarımız da farklı birbirimizden. Hocam bir şeyi çok sert söylüyor, ben daha yumuşak söylerim. Hocamla da bazı ortamlarda birebir uzlaşabilmek de kolay değil. Ne olur yanlış anlamayın yani ama Hocam olur bu, başka biri olur ama daha sakın bir tavırla –karşılıklı söylüyorum- bence bu Komisyonu çok daha rahat –sadece hocam için değil, sizler için de- götürebilmeliyiz. Bu tavrı en azından diğer komisyonlardan farklı olarak burada uygulayabilmeliyiz diye düşünüyorum çünkü burası –her zaman diyoruz ya- partilerüstü bir Komisyon. Bence böyle yapmalıyız.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Ali Haydar Bey bu pozitif sözleriniz için.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, buradaki tüm milletvekili arkadaşlarımız ve bürokratların vicdanlarına, hukuk duygularına sorsak hepsi der ki: “Şu okuduğunuz ifadeden alt komisyon dışındaki bir milletvekilinin cezaevine ziyaretine katılmaması diye bir şey mümkün değil.” Çok açık, kesinlikle bir hüküm yok orada, sadece “Alt komisyon çalışmalarına katılır.” diyor, “Bir başkası katılamaz.” diye bir hüküm yok. Yani bakın, bunun biz tartışmasını çok yaptık. Silivri Cezaevi Raporu var, bu rapor yol ücreti ödememeyi taahhüt ederek Silivri Cezaevi ziyaretine katılmayı taahhüt eden bir milletvekilinin yani benim olmadığım bir ortamda hazırlanmıştır. Bir İnsan Hakları Komisyonu üyesinin ısrarla katılmak istediği bir ziyarette bir milletvekili engellenerek hazırlanmıştır ve ben bunu kınayacağım. Rapor da çıkabilir, ayrı bir konu ama kesinlikle arkadaşlarınızın da hepsine sorun, bakın, Ali Haydar Bey de net bir şekilde söyledi, tüm hukukçular da bunu bilir, hukukçu olmaya da gerek yok, bu ifadeden alt komisyon üyesi olmayan birisinin cezaevi ziyaretine katılmaması diye bir şey kesinlikle çıkarılamaz. Bu çok nettir. Zaten Silivri Cezaevi ziyaretinde özellikle bir engelleme yaptınız, bunu da çok iyi biliyorum. Cezaevi ziyaretine cezaevlerini bu kadar yakından takip eden bir milletvekilinin katılmaması olacak şey değil ve ben İnsan Hakları Komisyonu üyesiyim. İkincisi, Bakırköy Cezaevi ziyaretinde Ebrü Hanım üyemiz katılmayacağını, benim katılacağımı söyledikten sonra da nedense bir anda o ziyaret de iptal oluverdi ve yine katılamadık cezaevi ziyaretine. Bu, olacak bir süreç değil, bizim cezaevi ziyaretlerine katılmamız, cezaevlerini daha yakından görmemiz ve eğer yanlış varsa eleştirilerimizi düzeltmemiz anlamına gelir. Bakın, ben şu anda Elâzığ Cezaevini eleştirdim, yarın Elâzığ Cezaevine gidilecek, orada müdürle konuşuruz, anlatır bize derdini, yoksa benim içimde bu

duygu ve düşünce kalacak. Bunu niye engelliyorsunuz Sayın Başkan? Yani yaptığınız kesinlikle... Bakın, burada sorun, herkese tek sorun, kesinlikle öyle bir anlam çıkarmadığını herkes söyleyecek size, ben bundan çok eminim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Ömer Faruk Bey.

Buyurun Erol Bey.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Başkanım, Mecliste “usul tartışması” diyorlar, sanki ona döndü, ben hukukçu değilim ama “Katılamaz” diye yok.” diyor, “katılır” diye de yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Katılır, yasak yok.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Onu söyleyeceğim, yorum yapıyoruz ya ben de yorumumu söyleyeceğim.

Bu Komisyon niye kuruldu? Ceza ve Tevkifevlerini incelemek, rapora dönüştürmek ve yasal bir yaptırım, adı neyse onu yapmak için. Bunların altında kimin imzası var? Herkes her şeyi söyler de kimin imzası var veya oylamayı kim yapıyor? Biz yapıyoruz, sorumluluk da bizde. Şimdi, keyfî, turistik bir gezi olarak gitmiyoruz biz oraya, bir görevle gidiyoruz yani görevlendirilmişiz. Doğal olarak görevlendirilmiş kişilerin gitmesi lazım oraya. Yani oraya gidecek, raporunu tutacak, şerhini düşebilir falan. Arkadaşlar başka zaman gidebilirler.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Biz de görevliyiz, genel görevliyiz.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Yok, değil, öyle değil, kesinlikle değil. Bakın, görev bölümü yaptık yani hiç kimse görevi olmayan bir yere yetkisini aşıp gidemez, biz yetkiliyiz yani. Sonuca da biz karar vereceğiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hukukçu olmadığınız çok belli.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Doğrudur, bak, küçümseme, kesinlikle öyle. Altına biz imza atacağız yani.

BAŞKAN – Karşılıklı olmasın.

Teşekkür ederim Erol Bey bu güzel değerlendirmeler için.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Güzel miydi? Güzel değildi vallahi. Bizimkini beğenmediniz, “güzel” demediniz yani.

BAŞKAN – “Değerli” dedim sizin de şeyinize, lütfen meseleyi kişiselleştirmeyelim.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Ben anlatamadım o zaman.

BAŞKAN – Anlaşıldı Sayın Vekilim, devam etmek isterseniz buyurun ama bence konu anlaşıldı.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Yani biz karar vereceğiz sonuçta. Yasa, hukuk, İç Tüzük, öteki, beriki bizi görevlendirmiş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Ama biz katılıp görüş söyleyebiliyoruz, toplantıda söyleyebiliyoruz.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Oraya girmez.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Giriyor, olur mu, tutanaklara giriyor.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Hayır, tutanak derken rapora girmez.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Giriyor, giriyor.

BAŞKAN – Buyurun Ebrü Hanım.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Şimdi, Erol Bey bir şeyden bahsetti, avukat olmadığı belli oluyor. Şimdi, hukukta aksi yoksa, negatifini tanımlamamışsa pozitif üzerinden düşünülür, dolayısıyla “katılamaz” demiyorsa bütün avukatlar bilir, bu iş böyle yorumlanır. “Katılamaz” demediğine göre aslında her İnsan Hakları Komisyonu üyesi bu toplantıya katılır, ziyaretlere de katılır. Mesele şu değil ki: Yani cezaevleri sadece bu Komisyondaki görevlendirilmiş arkadaşların sorunu mu? Hayır, değil. İnsan Hakları Komisyonu üyesi bütün arkadaşların sorunu. İnsan Hakları Komisyonunda olan herkese bu konuda şikâyetler geliyor, bu konuda başvurular oluyor vesaire. Herkes bir şekilde yoğunlukları ve gücü oranında dâhil olup sorun çözmeye çalışıyor ya da o insanlara yardım etmeye çalışıyor, hak ihlallerini tespit etmeye çalışıyor. Dolayısıyla bir Komisyon üyemiz İnsan Hakları Komisyonundadır diye cezaevleriyle bu kadar ilgiliyken alt komisyonun bu çalışmasına katılmaması insan hakları anlamında bir eksiklik olur. Dolayısıyla biz başlarken de katılması gerektiğini ifade ettik, bu konuda aslında bir mutabakat da vardı, ben öyle anladım en azından, Başkanın yorumlarından öyle anladım ama geldiğimiz noktada bunu Komisyon üyeleriyle sınırlandırmak gerçekten kabul edilemez bir noktada. Ben o yüzden her Komisyon üyesi arkadaşın mutlaka gelmek istiyorsa gelmesi gerektiğini düşünüyorum, katılmalı, bu konuda bize katkı sunmalı. Çünkü şöyle bir durum var, Ali Haydar Bey bir tespitte bulundu Silivri Cezaeviyle ilgili, hoş geldiniz dayaağıyla ilgili. Bir başka arkadaş dedi ki: “Ben duymadım.” Ama o duymuştu. Biraz kalabalık olmanın bazı şeyleri...

BAŞKAN – Biz de duyduk dedik canım, yaygın yani L 1 koğuşunda vardı, L 8’de, K 7’de yoktu.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hüseyin Bey, şunu anlatmaya çalışıyorum, onun üzerinden sadece söylemiyorum: Bazı şeyler benim dikkatimden kaçır, siz yakalarsınız, sizin dikkatinizden kaçır, ben yakalarım. O anlamıyla bir şeyi yok. Amaç kaliteli ve nitelikli bir insan hakları tespiti yapmaksa sayımızın fazla olmasında bir engel yok ve her arkadaşımız katılmalı ki 2 kişi çok zorlayacak bir durumda değil.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şunu ifade etmek isterim değerli arkadaşlar: Zaman çok daraldı, milletvekillerimizin odalarında misafirleri var. Ali Haydar Bey’e son bir söz vereceğim, sonra raporu oylayacağız ve toplantımızı kapatacağız.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şimdi, aslında yine Hocamın şahsına yönelik gidiyor. Hocam cezaevleriyle ilgili olabilir, insan haklarıyla çok ilgili olabilir, bu konuda derin araştırmalar yapabilir ama yetki anlamıyla bakıyorum ben, Hocamın şahsıyla ilgili bakmıyorum. Sayın Vekilimin dediği gibi değil, “Nasıl almayız. bu kadar cezaeviyle ilgili.” diyorsunuz ya Sayın Vekilim, bu anlamıyla değil. Yani İnsan Hakları Komisyonu üyesi olmasından kaynaklı buraya da gelebileceği kanaatindeyim ve kısıtlayıcı bir hüküm olmadığı için, yoksa Sayın Vekilime, hemşehrime... Öyle değil yani ama ben şöyle değerlendiriyorum Sayın Vekilim: Bir üst komisyon zaten orası ve burası eliyle yapıyor yani Komisyonun aslında burada kuruluş amacındaki farkı görebilsek. Bu Komisyonu niye kurduk? Daha pratik çalışabilmek için. Yani İnsan Hakları Komisyonunun bütün üyeleri aynı zamanda cezaevinden sorumludur zaten ama cezaevindeki ziyaretleri pratikleştirmek, biraz da ihtisas için bu Komisyonu kurduk. Bu ihtisas için kurduğumuz için İnsan Hakları Komisyonu üyesi bir arkadaşımızın bu ihtisaslaşmış Komisyona dâhil olmasına bir engel yok. Bu yüzden bence bunu biraz karşılıklı hoşgörülle çözebiliriz diye düşünüyorum.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sizin yorumunuz öyle yani yoruma da açık ya, ben de sizin gibi düşünüyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ben biraz önce söylediğimi tekrar ediyorum, ben kişisel olarak, varoluşsal olarak bu konulardaki tavrımı söyledim, tekrar söylüyorum: İnsan hakkı insanlık hakkıdır, bu mesele partilerüstü bir meseledir. Kişisel siyasetin, gündelik tartışmaların üstünde bir konudur,

bunun bir kez daha altını çiziyorum. Herkesin katılmasını isterim ama İnsan Hakları Kanunu çok açık, burada yoruma tabi bir durum dahi yok bence. Ondan sonra, bunu tartıştık, eyvallah, herkesin değerli katkıları için teşekkür ediyoruz. Bu, Halkların Demokratik Partisinin kendi takdirdir ve alt komisyon üyesi bir arkadaşımız yerine başka bir arkadaşına teklif edebilir, biz onunla gideriz. Eğer bir arkadaşımız katılamıyorsa burada kesinlikle toleranslıyız, o arkadaşımızın gelmesini isteriz ama İnsan Hakları Kanunu’nu açıklıyorum.

Silivri Cezaevi Raporu’nu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ALİ HAYDAR HAKVERDİ (Ankara) – Şerhimizle beraber...

BAŞKAN – Eyvallah.

Ben de son söz olarak şunu ifade etmek isterim: Ben de İnsan Hakları Komisyonumuzun değerli çalışanlarına teşekkür ediyorum. Bu rapor daha önceki raporlarda söylenen ürkek, çekingen bir dil yerine daha somut, daha net, çözüm odaklı değerlendirmelerdi. Ben bunu tekrar ifade etmek isterim.

Değerli katılımlarınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Peki Faruk Bey kendi olanaklarıyla gelirse bizimle beraber gelecek.

BAŞKAN – Gelemez, konu açık.

Şöyle, son cümlem şu olsun: Önümüzdeki hafta Düzce’ye gidiyoruz, sonra Kırıkkale’ye, sonra da “Yurt dışında bir inceleme gezisine gidelim.” şeklinde bir değerlendirme var, bunu da tekrar ben ifade edeyim, önümüzdeki günlerde konuşuruz.

Önümüzdeki hafta İnsan Hakları Komisyonuna teklif edeceğiz bu iki raporun değerlendirilmesini.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.55

